Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 252 (14057) | 1975 оной октябриин 26, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

...РҮҮШҮҮЛЭЙ ...ЭШЭЭ

...й түрүүшүүл... Тэдэниие бидэнэр бууралтажа ...лгойгоорнь бэшэ, харин баатарлиг ажалайнь ...р танидаг болонхойбди. Ямаршье ажалда хү... тэдэнэр үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхажа, ...эндэ үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Тэдэнэр ...болобошье, зүрхэ сэдьхэлээрээ залуу зандаа, ...удэлмэрндэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсадаг, ...й эрид тэмсэдэг байха юм.

...й түрүүшүүлэй дунда түрүүшын табан жэлнүү... ...нагта барилгануудта хабаадалсагшад. Эсэгэ ...галгын Агууехэ дайнай үеын солдадууд олон. ...алуу наһан мүнөөнэй индустринн томо томо ... талмайнууд дээрэ, дайнай фронтнууд дээрэ, ...үлэй һэргээн бодхоолгын үедэ үнгэрөө. Тэдэнэр ...ажаллажа ябаһаар.

...е Ажалай Герой Борис Захарович Поздеевые ...й, таннхагүй хүн республика доторнай хомор. ...түрүүшын гигант—Улаан-Үдын локомотив-ва... ...барилгын заводой барилгада залуухан хүбүүн ...эрэнэй үндэһэ һуури табилсаа. Энэл заводтоо ...н жэл таһалгаряагүй хүдэлжэ байна. Энэ үе ...й баян дүй дүршэлтэй болоо. Энэ үе соо Бо...рович хоёр зуугаад залуу хүниие өөрынгөө мэр...һургажа, ажалай арюун замда гаргаа. Мэргэжэ...н һайнаар шудалһан энэ нүхэрэй һурагшадай ...өө үйлэдбэриин түрүүшүүл олон болонхой.

...ь, үбгэ һамган хоёр Сергей, Анна Амбуевта... ...д үзэе. Эдэ хоёр арбаад жэлэй саада тээ энэ ...ожэ, Борис Захаровичтай сугтаа хүдэлжэ эхи... ...нүхэрынь мэргэжэлдээ һайнаар һургаа. Тэдэнэр ...соогоо эгээл магтаалтай хүнүүдэй тоодо ...халаанай даабарине хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. ...Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһаба... Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заво... ...республикын бусад предприятинуудта үйлэдбэ... ...р үрэ дүн туйладаг ажалай түрүүшүүл улам ... Ажаллахаяа анха түрүүшынхеэ ерэһэн эдир ...хүбүүд, басагадые эдэ заводуудта энэрхы ду... ...уттан абадаг заншалтай. Дүршэлтэй хүдэлмэ... ...лай ветеранууд, коммунис ажалай ударнигууд ...лые даажа абаад, мэргэжэлдээ һургадаг, ажа... ...тай танилсуулдаг байха юм. Эдэ бүгэдэ залуу ...ажалда дуратайгаар, Эхэ орондоо үнэн сэхээр ...лэ хэрэгтэ тон ехэ нүлөөтэй.

...ей аймагай «Дружба» колхозой комбайнер, ...Верховно Соведэй депутат Очир Бадмаевич ...эн габьяата ажалаараа олоной дунда суурха... ...эй. Үнгэрэгшэ 1974 оной ороохо таряа ху... ...урда тээ Очир Бадмаевич «Залуу үетэниие ...ээ һургая» гэһэн уряатайгаар республикын ...нуудта хандаа һэн. Тиигэхэ зуураа өөрынгөө ...е үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглажа, хуряалгын ...0 центнер таряа суглуулан сохихо социалис уял... ...байгаа. Суута комбайнер абаһан энэ уялгаяа ...дүүргэжэ, 6000 гаран центнер таряа сохижо, ...ороо эрхимлэһэн юм.

...Бадмаевич Аюшеев юһэдэхи табан жэлэй түсэ... ...хы жэлэй ороохо таряа хуряалгада эртээнһээ ...эршэтэй һайнаар ажаллажа гараба. Хуряал... ...5000 центнер таряа сохихо уялгаяа 2000 ...р үлүүлэн дүүргэжэ, аймагай комбайнернуудай ...эрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуу... ...е эзэлээ. Өөрөө үдэр бүри ажалтай байбашье, ...үүдые мэргэжэлдээ һургаха хэрэгтэ үнэн зүр... ...дажа. арбаад хүниие механизаторай мэргэ... ...гоо. Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ, ...й мүн бүхыдөө юһэдэхи табан жэлэй түсэб ба ...е дүүргэлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө ...аевич Аюшеев Буряадай АССР-эй Верховно ...Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар һаяхан ...

Аюшеевэй һурагша байһан Чойжил Очиров баг... ...а хани халуунаар манай газетэдэ һаяхан бэ... ...намартаа баһал сугтаа хүдэлжэ, залуу ком... ...һан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ. ...й хуряалгын үедэ Ч. Очиров 5000 гаран цент... ...сохиһон байна.

...табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй таряа хуряал... ...республикын механизаторнуудай дунда соци... ...өөн хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр дэлгэрһэн ...ын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхо... ...нер Норбо Цырендоржиевич Гармажапов энэ ...й эхи табигшадай нэгэн байгаа. Нүхэр Гарма... ...байнаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хуряал... ...12 мянган центнер ороохо таряа сохижо абаа. ...н үрэ дүн республика доторнай анха түрүү... ...туйлагдаба. Энэ намартаа 5000 центнерһээ дээ... ...таряа сохижо абаһан комбайнернууд Буряад ...й нилээд олон болоо. Тэдэнэй жэшээ бусад ...изаторнуудые ажалай шэнэ амжалтада зориг...

...могой үнгэрхэ тума республикымнай промыш... ...приятинууд ба барилгын эмхинүүдтэ, колхоз ...хозуудта КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездын ...дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй долгин ехэ ...р эбхэржэ байна. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ ...удые болзорһоонь урид дүүргэһэн ажалшадай ...үүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл улам бүри оло... ...дэнэй дунда Ажалай Алдар Солын орденоор ...н, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүнүүд олон. ...табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид ...ажалай түрүүшүүлэй амжалтаар түрэл пар... ...рад зомнай омогорхоно, баясана. Агууехэ Ок... ...социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, ...Централын Комитедэй гаргаһан уряанууд соо ...эгдэнэ:

«...ЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДААБАРИНУУДЫЕ ...ООНЬ УРИД ДҮҮРГЭҺЭН АЖАЛШАДАЙ ...ИВҮҮДТЭ, ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ ...ДЭ, АЛДАР СОЛО!»

...түрүүшүүл — һурган хүмүүжүүлэгшэд рес... ...мнай улам олошоржо, залуу үетэниие мэргэ... ...эрндаа бүри һайнаар һургадаг болог лэ! Тии... ...дбэриин түрүүшүүл бүри олон боложо, арадай ...хүгжэлтэдэ улам ехэ нүлөөтэй байха ха юм.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ЭРХИМ КОЛЛЕКТИВҮҮДТЭ — УЛААН ТУГ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив социалис мүрысөөнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Һара бүри мүрысөөнэй дүн согсологдоно. Дүн гаргахадаа, станциин коллективүүдые гурбан бүлэг болгожо хубаана. Ашаа ехээр ашадаг, буулгадаг коллективүүд нэгэдэхи бүлэгтэ, дунда зэргын коллективүүд хоёрдохи бүлэгтэ оруулагданхай. Байгша оной 3-дахи квартал соо түмэр замшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяшаг гаргагдаба. Түмэр замай Новоильинск станциин коллектив энэ мүрысөөндэ дахяад илажа, дамжуулгынгаа Улаан тугые өөртөө үлөөбэ. Эдэнэртэ нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаа. Станциин эрхим хүдэлмэришэд А. К. Бороздин, В. К. Скленова гэгшэд мүнгэн шангаар урмашуулагдаба.

Горхоной станциин коллектив түгэсхэхы жэлдэ ехэ шангаар хүдэлжэ байна. Эдэнэр вагонуудта ашаа ашаха, буулгаха һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ түрүү коллектив байгша оной гурбадахи квартал соо хоёрдохи бүлэгэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа, дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэбэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

80 ХОНОГООР...

Закаменск хотын пивэ шанадаг заводой коллектив ажалай ехэ амжалта туйлажа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бүхы талаарнь болзорһоонь 80 хоногоор урид — октябриин 10-да дүүргэбэ. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, түрэл партиингаа ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлдэ жэлэй дүүрэтэр табан жэлэй даабариһаа гадуур 60 мянган түхэригэй продукци худалдаха гэһэн шэнэ социалис уялга абаһан байна.

Заводой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Имагтал тэрэнэй ашаар иимэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлана гээд тэмдэглэмээр. Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр энэ заводой коллектив республикын эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудай дундаһаа эрхимлэжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байгаа. Энэ табан жэлэй туршада тус заводой коллектив министерствэ доторoo 12 дахин түрүү һууринуудые кварталай дүнгүүдээр эзэлжэ ябаһан юм.

Энэ предприятида ажалай түрүүшүүл олошорно. Пивэ шанагшад Л. И. Викулина, П. Ф. Перевалова, хүдэлмэришэн Г. Я. Зуева болон бусад халаан бүриин даабарине үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой ветеран А. А. Бальчугова ажалай эрхим дүнгүүдые туйлажа, залуу үетэндэ үльгэр жэшээ харуулна. Мастер, һурган хүмүүжүүлэгшэ Л. А. Шелкуновагай оролдосотой ажалые онсолон тэмдэглэмээр. Заводой хүдэлмэришэдэй бүтээһэн продукциин шанар жэлһээ жэлдэ һайжаржа, хэрэглэгшэдэй зүгһөө магтаалда хүртэнэ.

КПСС-эй райком, аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, райсовпрофой президиум туйлаһан энэ амжалтатайнь дашарамдуулан заводой коллективые халуунаар амаршалаад, КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа урагшатай һайнаар дүүргэхыень хүсэһэн байна. Энэ амжалтаараа урмашаһан тус предприятиин хүдэлмэришэд мүнөө эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай.

Б. ВАНЧИКОВ.

Захаамнинай аймаг.

УРАГШАА ЭРМЭЛЗЭГШЭД

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэл дүүрэхэнь. «Улаан Аха» колхозой малшад, таряашад мэргэжэлтэд үнгэрһэн табан жэл соо хэһэн, бүтээһэн юумэеэ согсолжо, ашаглагдаагүй арга боломжонуудаа тооложо, ерэхэ, арбадахи табан жэлдэ юу хэхэ тухайгаа бодомжолжо захалһаар үнинэй. Юрэнхыдөө ажахы табан жэлэй түсэбые һайн дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, колхоздо табан жэлэй түсэбые үни үлүүлэн дүүргэһэн нүхэд олон. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденой кавалер малшан Н. Балданова, һаалишад Я. М. Ошорова, Д. Д. Гармаева, Е-Х. Д. Будаева, хонишон Д. Л. Дугарова болон бусад юһэдэхи табан жэлэй түрүүшүүл болоно. Мүнөө эдэнэр 10-дахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Тэдэнэй жэшээгээр бусад нүхэдынь оролдон хүдэлжэ, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлана.

Һүүлэй 2—3 жэл соо ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэ анхарал табигдана. Адуу малай шэгнүүр, ашаг шэмэ жэл бүри улам дээшэлнэ. Үнеэн бүриһөө түл абахын түлөө тэмсэнэ. Жэшээлхэдэ, һү һаалияа жэл бүри дээшэлүүлжэ байһан һаалишан Дари Данзановна Гармаева БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар һаяхан шагнагдаа.

— КПСС-эй XXV съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэжэ бидэнэр оролдонобди, — гээд колхозой барилгашадай бригадир коммунист Владимир Махлеевич Ошоров хэлэбэ. — Үнгэрһэн табан жэл соо малшаднай бултадаа шахуу шэнэ гэрнүүдтэ зөөжэ оронхой. Үшөө олон гэр байранууд, соёл культурын ордон мүнөө баригдажа байна.

Ошоров бүри бага наһанһаа барилгада ажаллажа, яһала мэргэжэһэн хүн. «Улаан Аха» колхоздо тэрэнэй барилсаагүй нэгэшье гэр үгы. Эрхим ажалайнгаа түлөө В. М. Ошоров партиин райкомой, аймагай Соведэй депутадуудай гүйсэдкомой шанда оло дахин хүртэһэн байна. Москва ВДНХ-шье ошожо үзэһэн юм.

Малшан, барилгашан мэргэжэлтэй Владимир Жамсаевич Будаевтай уулзаабди. Энэ хүн гүрэндэ худалдаха мал зундаа холын бэлшээринүүдтэ адуулжа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр 900—1000 граммаар нэмээжэ, эрхим шанартай мяха гүрэндэ тушаагаа.

Юһэдэхи табан жэл соо колхоз машина, тракторнуудайнгаа тоо олошоруулаа. Тэдэниие жолоодохо мэргэжэлтэдшье бии болоо. Механизаторнуудай бригадир Ш. Гомбоев манай республикын габьяата механизатор юм.

— Техникээ нарин нягтаар хэрэглэхэ, ашаглаха гэжэ ехэ оролдолго гаргагдана. Бэрхэ механизаторнууд В. А. Соётов, Д. Гармаев, С. Л. Дугаров болон бусад яһала һайн хүдэлнэ.

Эндэхи зоной оролдосо эрмэлзэлые хаража байхада хүсэһэнөө заатагүй бэелүүлхэ байха гэжэ бата этигэмээр.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЭБДИ

«Татарский ключ» карьероуправлениин 120 хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ эхилээ. А. К. Ложкин, В. В. Трофимов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд газарай хүрьһэ үрэмдэхэ оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. А. К. Ложкиной бригадын коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлдэг бэлэй. Эдэнэр табан жэлэйнгээ даабари 4 жэл 2 һарын туршада дүүргээ.

БЕЛАЗ-540 түхэлэй машинануудай жолоошод П. Н. Базыкин, Н. Е. Котов гэгшэд ашаа шэрэхэ даабарла хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Эдэнэр оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдоно. Машинануудтаа техническэ харууһа һайнаар хэжэ, сүлөө сагай гарахада дутуу дунда юумэнүүдыень усадхана. Тиигэжэ халаанай үедэ машинануудаа һаадгүйгөөр ябуулжа, ехэ ашаа шэрэнэ. П. Н. Базыкин ашаа шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргээ бэлэй. Эдэнэй машинануудаа һаадгүйгөөр ябуулха хэрэгтэнь экскаваторай машинистнүүд А. М. Горюнов, В. И. Курбатов гэгшэд ехэ хубитаяа оруулна гэжэ хэлэхээр. Дүршэл шадабаритай эдэ хүдэлмэришэд машинануудта түргэнөөр известняк ашажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Манай карьероуправлениин хүдэлмэришэд бултадаа нигэжэ оролдосотой шангаар хүдэлнэ. Известняк бутаруулан илгадаг цехэй коллектив һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилэн гартадаг юм. Эдэнэр жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй ябажа ябана.

Коллективнай байгша оной юһэ һарын даабари амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Түсэбһөө гадуур 5.300 тонно известняк малтан абтаа, 8 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсые 0,5 процентээр дээшэлүүлһэн байнабди. Бидэнэр түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид, декабриин 19-дэ дүүргэхээр шиидэнхэйбди.

В. ЮРИНСКИЙ,
карьероуправлениин түсэблэлгын таһагай начальник

Загарайн аймаг.

УРДАНАЙНГАА ЗЭРГЭДЭ

Тээгдэ тосхондо үндэр наһатайшуул олон юм. Гэбэшье эдэнэр түрэл совхоздоо туһалһаар зандаа. Дундуур бэетэй, харабтар шарайтай луговод Доржо Ракшаевые Тээгдэ тосхондо баран һайн таниха. Энэ нүхэр пенсидэ гарабашье, ажалгүй һууха дурагүй. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, хабарай хагсуудашье, зунай аагма халуундашье гэдэргээ сухарингүй, Хүрбын совхоздо луговодоор хүдэлнэ.

Мүн үбгэжөөлнүүд Б. Баранзаев, Б. Жамбалов гэгшэд түрэл совхоздоо модошо дарханаар, хонишоноор хүдэлжэ ябана.

Ц. Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хори.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. И. РЯБЧИКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын ой модоной системэдэ олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Буряадай «Забайкаллес» гэжэ ой модо бэлэдхэлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй Хурамхаанай леспромхозой директор Иван Иванович Рябчиковые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 24.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. И. ШАХАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партиина болон финансын органуудта олон жэлэй туршада эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө КПСС-эй обкомой финансово-ажахын таһагай ахамад бухгалтер Иннокентий Ильич Шахаевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 24.

ҮЙЛЭДБЭРИИН АМЖАЛТА —АЖАЛАЙ ЖУРАМҺАА

Шулуутайн леспромхозой партийна организациин ажалай социалис журам бэхижүүлхын тулада ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринууд болон социалис уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ коллективые элсүүлхэ зорилгоор Шулуутайн леспромхозой партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулна гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдээ.

Леспромхозой дирекци, партийна комитет модошодой бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал хангаха хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг юм. Табан жэлэй туршада социальна ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ.

Нүгөө талаһаа леспромхозой партийна комитет ажалай социалис журам шангадхаха асуудалые ходо хараадаа байлгадаг юм. Партийна эхин организацинуудай, профсоюзай, комсомолой суглаанууд дээрэ, хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ энэ асуудал зүбшэгдэдэг, журам шангадхахын түлөө тэмсэлдэ ниитын эмхинүүд үргэнөөр хабаадуулагдадаг байна.

Модошодой дунда социалис мүрысөөн тодорхойгоор эмхидхэгдэнхэй, «эрхим мастер (бригадир) — хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн эндэ дэлгэрэнхэй. Ажалай социалис журам шангадхахын түлөө хүдэлөөндэ үзэл сурталшад — агитаторнууд, политинформаторнууд, лекторнууд хабаадана, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилхы тушаалтадай үүргэ ехэ болоо.

Эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулһанай ашаар леспромхоз продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб 101, модо шэрэхэ түсэб 104 процент дүүргээ. Леспромхозой модошод партиин XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсонхой, түсэбһөө гадуур продукци үгэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Леспромхозой партийна организациин, дирекциин, болон ниитын бусад организацинуудай социалис журам бэхижүүлхын тулада ябуулжа байгаа хүдэлмэриин ашаар модо бэлэдхэлэй олонхи пунктнуудта эбтэй эетэй коллективүүд бии боложо эблэрэнхэй, дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд, бригадирнууд, мастернууд урган гараа.

Хэды иимэшье һаа, леспромхозой партийна организаци, дирекци ажалай социалис журам бэхижүүлжэ, үйлэдбэриингөө үрэ дүн улам һайжаруулхын тулада бии байһан арга боломжонуудаа дууһан хэрэглэнэгүй гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ.

Шулуутайн леспромхозой партийна организациин, дирекциин, ниитын бусад организацинуудай ажалай социалис журам шангадхахын тулада ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухайда манай газетын 2-дохи хуудаһанда уншагты.

Бэшүүрэй модо бэлэдхэлэй пунктын мастер Карелинэй хүтэлбэрилдэг участогта Прокопий Федорович Непомнящих гэгшын томодхогдоһон бригада Заганай шэлэдэ модо бэлэдхэжэ байна. Бригадир Я. Митрофановтай хамта модо отолдог юм. Бэрхэ эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ П. Ф. Непомнящих бодомжотой хүтэлбэрилэгшэ, бригададаа ажалай журам сахиха хэрэг шангаар табинхай.

Журналист Виктор Озеровой зураг дээрэ энэ бригадир байна. Газетымнай хоёрдохи хуудаһанда бригадирай модо отолжо байхыень харанат.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ГҮРЭНДЭ ОРООҺО ТАРЯА ХУДАЛДАХА ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

Краснодарай хизаарай хүдөө ажахын түрүүшүүл социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэбэ. Тиин хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Тушаалгын пунктнуудта 3103 мянган тонно ороохон, тэрэ тоодо 2150 мянган тонно шэниисэ, 500 мянган тонно барайгар оруулагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд ехэ болоно. Гадна шэниисын, барайгарай, кукурузын ба соргогой сортто үрэһэ бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдээ. Гүрэндэ ороохо таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

...ЭРНҮҮДЭЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ...ГРЕСС ДҮҮРЭБЭ

... (ТАСС). Эхэ... ... уласхоорондын ...улагдаһан Бүхэ... ...онгресс октябриин ...лмэреэ дүүргэбэ. ... һүүлшын үдэр ...эр шэмэглэгдэ... ...биндерхалле гэжэ ...делегадууд ба айл... ...н суглараа. ... заседани дээрэ ... секретарь Эдит ...түгэсхэлэй тоо... ...эл хэбэ. Тиихэ... ...уралдаае эрхим ...эмхидхэһэнэйнь тү... ...й правительствада ба республикын олониитэдэ делегадууд болон айлшадай нэрэһээ гүн сэдьхэлэй баясхалан хүргэбэ.

Эхэнэрнүүдэй адли эрхын ба социальна хүгжэлтын талаар, мүн бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха асуудалаар эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн хүдэлөөнэй зорилгонуудые тодорхойлһон шухала документнүүдые конгрессэй делегадууд баталан абаа.

Тэрэшэлэн конгресс дээрэ «Дэлхэйн бүхы эхэнэрнүүдтэ хандаһан уряал» абтаа.

...ЕТ КОСМОНАВТНУУД АТЛАНТАДА АЙЛШАЛНА

...ТА. (Джорджия ...ет космонавтнууд ... ба В. Кубасовые ...штадай нииcлэл ...та эгээн хүндэтэ ...нгеэр хүлеэн аба...

...тнуудай хүндэдэ ...һэн уулзалга дээ ...наймаанай палатын ... А. Аллен гэгшэ ... зуураа, совет-аме... ...ын ниидэлгэдэ ха... ...ые США-гай урда ...ууд соохоо имаг... ... манай Атланта ... абаха золтой байба гэжэ мэдүүлээ. Замбуулинай дайдада эхилһэн хоёр экипажай хани барисаан хадаа манай оронуудай харилсаанай саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ хубитаяа оруулха байһандань этигэнэб гээд тэрэ тэмдэглээ. Иимэ харилсаан США-дашье, СССР-тэшье аша үрэтэй байхань дамжаггүй.

«Союз» ба «Аполлон» онгосонуудай замбуулинда залгалдан ниидэһэн ушар энэ талаар саашадань манай хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ харилсаа холбооной эхин болоно гээд Атлантын мэр М. Джексон хэлэһэн үгэ соогоо тэмдэглээ. Совет ба американ космонавтнууд мүнөө үе сагай ёһотой баатарнууд болоно гээшэ. Совет, американ хани харилсаанай хэрэгтэ тэдэнэй оруулһан хубитые бидэ хэзээдэшье мартахагүйбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Совет космонавтнууд А. Леонов, В. Кубасовта, тэрэшэлэн американ космонавтнуудта Атланта хотын хүндэтэ эрхэтэд болоһон тухайнь үнэмшэлһэн дипломууд барюулагдаа.

Замбуулинай хоёр онгосын экипажай гэшүүд Америкын негр яһатанай дундаһаа шалгарһан гайхамшагта хүбүүн, граждан эрхын түлөө мэдээжэ тэмсэлшэн, үндэһэ яһанай илгаа баримталагшадта 1968 ондо алуулһан Мартин Лютер Кингын хүүр дээрэ венок табиһан байна.

Атланта хотын хэдэн университедүүдэй студентнүүдтэй совет ба американ космонавтнууд уулзаа. Университедэй түбтэ болоһон энэ уулзалга хани халуунаар үнгэрөө.

Леспромхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай социалис журам бэхижүүлхын тулада леспромхозой дирекци, партийна комитет, тэрэнэй эхин организацинууд, хүдэлмэрилэгшэдэй комитет зохихо хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Эмхидхэлэй, суртал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зохилдуулан ябуулhанай, социалис мүрысөө эмхидхэhэнэй ашаар леспромхоз ажалдаа зарим тэды амжалта туйлаhан байна.

Шулуутайн леспромхоз дүшэн жэлэйнгээ богоhо алхаhан, «Забайкаллес» нэгэдэлэй үнинэй предприяти мүн. Модо бэлэдхэжэ, шэрэхэ хэмжээгээрээ тус леспромхоз модо бэлэдхэлэй эгээл томо предприяти юм. Жэлдэ 465 мянган кубометр модо бэлэдхэн шэрэдэг. Республикын дүрбэн аймагуудай дэбисхэр дээгүүр модо бэлэдхэдэг газарынь таранхай. Мүн Шэтын областиин газар дээрэшье модо отолдог байна. Модо бэлэдхэлэй 5 пункт, түмэр харгын нэгэ цех энэ предприятида ороно. Пункт бүхэниинь томо hуурин болонхой, өөрын hургуулитай, хүүгэдэй эмхи зургаануудтай, клубтай, столовотой, магазинтай, хангалгын албанай бэшэшье зургаануудтай. Хамта дээрээ хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй, партийна 10 эхин организацида нэгэдэhэн 173 коммунисттай.

Леспромхозой коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада социалис мүрысөөндэ оролсонхой хүдэлжэ байна.

Байгша оной сентябриин 1-нэй мэдээгээр леспромхозой коллектив 4 жэл 8 hара соо продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн байна. Жэлэй эсэс болотор табан жэлэй түсэбhөө гадуур үшөө 2 миллион 908 мянган түхэригэй продукци худалдагдаха, 150 мянган кубометр модон шэрэгдэхээр хараалагдана. 1975 оной сентябриин 1-нэй мэдээгээр 40 коллектив табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Модо бэлэдхэлэй 8 бригада, вагондо модо ашадаг 5 бригада, модо тайрадаг 3 бригада, модо шэрэдэг 17 экипаж, модо ашадаг түхеэрэлгын 6 машинист эдээнэй тоодо ороно.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

Советскэ Союзай ажалшад! Хүдэлмэриингөө шанар улам hайжаруулагты, үйлэдбэриин доторхи арга боломжонуудые улам дүүрэнээр ашаглагты! Арадай ажахын бүхы шатануудта гурим заршам, эмхидхэл улам бэхижүүлэгты!

(Агууехэ Октябриин Социалис Революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан Уряануудhаа).

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИ

Ажалай журам бэхижүүлхэ гээшэ орёо асуудалнуудай нэгэн. Юундэб гэхэдэ, модо бэлэдхэлэй предприятиин үйлэдбэри өөрын онсо шэнжэтэй гэжэ зон мэдэнэ. Манай үйлэдбэри айхабтар таруу. Модо бэлэдхэлэй 5 пункт, түмэр харгын цех—эдэ зургаан томо hууринуудта оршоно. Модо бэлэдхэдэг участогууд гэхэдэ, хэдэн зуугаад километрэй газарта hуунагтаhан ой тайгын оёор руу таранхай. Нүгөө талаhаа модо бэлэдхэлэй үйлэдбэри хүндэ ажалтай гэжэ мүн бүгэдэндэ мэдээжэ. Зай абаад үзэел даа. Холын хада уулын тайга соо үдэрhөө үдэртэ модошод хүдэлхэ, ой модоной оньhон техникын бии болоошье hаань, модо отолжо таллуулха гээшэ хүнгэн ажал бэшэ гэжэ тэмдэглэхэ бологдоно. Энэмнай жэлэй дүрбэн сагта үргэлжэлдэг гээшэ. Модо шэрэдэг жолоошодой ажал ямар бэ гэжэ зон мэдэнэ. Эдэнэр коллективhээ ходо таhаранги, холын харгы замда ябадаг уладууд ха юм. Орёошье, бэрхэшээлтэйшье элдэбын үйлэ хэрэгүүдтэй дайралдаха. Ямаршье бэрхэшээлэй ушараа хада эдэнэр тон зүб шиидхэбэри абаха ёhотой болоно. Эдэниие дууhан юундэ дурданабши гэхэдэ, модошод архи барихаяа hанана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ ушар хадаа ажалай журам эбдэдэг гол шалтагаанай нэгэн болоно. Энээн тухайда доро тогтохобди. Богонёор хэлэхэдэ, леспромхозой үйлэдбэриин олон ондоо hалбаринуудта хүдэлдэг хүнүүдые ажалай журам сахихаар хүмүүжүүлхын тулада энэ хэрэгые али али тээhээнь шиидхэхэ гэжэ оролдодог байнабди.

Ажалай социалис журам эбдэхэ ябадал ямар шалтагаанhаа гаранаб? Энээниие хаража үзэгдэhэн байна. Хоорондоо холбоотой хоёр шалтагаан эндэ бии юм. Хүнүүдэй hэлгэхэ (ажалда орохо, гараха) ябадал гарадаг байна. Хоёрдохинь, ажалhаа гээгдэхэ, ажалдаа гарахагүй ябадал дайралдаhаар гээшэ. Энэнь ехэнхи ушарта архиhаа шалтагаалдаг байна. Ажалай журам ходо эбдэдэг уладууд хүдэлмэриhөө гаража ошодог. Эдэ шалтагаануудые усадхахын тулада юун хэгдэнэб?

Ой модоной үйлэдбэриин предприятида хүдэлмэришэдэй hэлгэхэ (орохо, гараха) ябадал огтолон усадхахань бэрхэтэй хэрэг ааб даа. Тингэбэшье, энээниие үсөөн болгохын тулада хэмжээнүүд абтадаг, абтана, саашадаашье абтаха байна.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, ажал үйлэдбэридэ партийна нүлөө үзүүлхые оролдохоhоо гадна, партийна организаци, тэрэнэй комитет модошодой дунда суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа, ажалай журам бэхижүүлхын түлөө тэмсэдэг байна.

Ажалай социалис журам эбдэгшэд хэд бэ гэхэдэ, архиншад, ажалhаа гээгдэгшэд юм гээд дээрэ хэлэгдээ hэн. Архи ууха ябадалтай тэмсэхэ тухай гараhан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бэелүүлхын тулада профсоюзай комитедтэй хамта партийна комитедэй зохёоhон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Нииитын эмхинүүдтэй — арадай дружина, эхэнэрэй совет, профсоюзай организацинуудтай хамта партком эдэ хэмжээнүүдэй хэр бэелүүлэгдэжэ байhые шалгажа байдаг юм.

Модошодой коллективүүдтэ ажалай журам эбдэгшэдэй тэсэхын аргагүй эрхэ байдал байгуулха гэжэ оролдогдоно. Энээндэ нииитын бүхы организацинууд оролсодог байна. Нүгөө талаhаа ажалшадай дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг байнабди. Ниитэ-политическэ хүдэлмэри эрхилхэ түсэб ханада үлгөөтэй байдаг. Энээн дээрэнь hара бүри агитаторнуудай, политинформаторнууд болон лекторнүүдэй хэхэ хөөрэлдөөнэй темэ заагдадаг юм. Политинформаторнууд гурбан ондоо hалбаряар: дотоодын ба улас түрын асуудалаар, коммунис хүмүүжүүлгээр, экономикын асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые тогтоогдоhон үдэртэ үнгэргэдэг байна. Манай парткомдо ородог партийна 10 эхин организациин туд бүридэнь хэдэ хэдэн агитатортай агитколлектив байгуулагданхай. Мастернууд, бригадирнууд, трактористнууд, десятнигууд болон бусад мэргэжэлтэд агитатораар хүдэлдэг юм. Ажалай журам эбдэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ агитаторнууд ехэ юумэ хэдэг байна. Шог ёгто хуудаhануудые гаргажа, шорон хурса үгөөр хайраха болоод хүн бүхэнтэй хөөрэлдэхэ мэтын хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Модо бэлэдхэлэй пунктнуудтахи түсэблэлгын-бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд-агитаторнууд тодорхой тоо — ажалдаа гараагүй хүнэй бүлэ хэды шэнээн түхэригөөр гарзатанаб гэжэ байгаад хөөрэлдөө хэдэг байна. Архиншад, ажалhаа хулжагшад манайда тиимэ олон бэшэл даа. Модошодой пункт бүхэндэ 5—6 иимэ улад байха. Эдээниие дууhан бүридхэлдөө абанхайбди. Арадай дружина, профсоюзай организаци, эхэнэрэй Совет өөhэдынгөө оншо аргаар журам эбдэгшэдтэй тэмсэнэ. Һүүлэй hүүлдэ нүхэдэй сүүд дээрэ улайлгаха, сайлгаха. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь — коллективынь иимэшүүлые заhаруулхын тулада суглаан дээрэ табижа хөөрэлдэнэ. Ядахадаа заримыень ажалhаа гаргаха баатай бологдоно бшуу даа. Байгша оной 8 hара соо 9 хүниие ажалhаань гаргаhан байнабди. Иихэдээ бидэнэр hайн юумэ хээгүйбди гэжэ ойлгонобди.

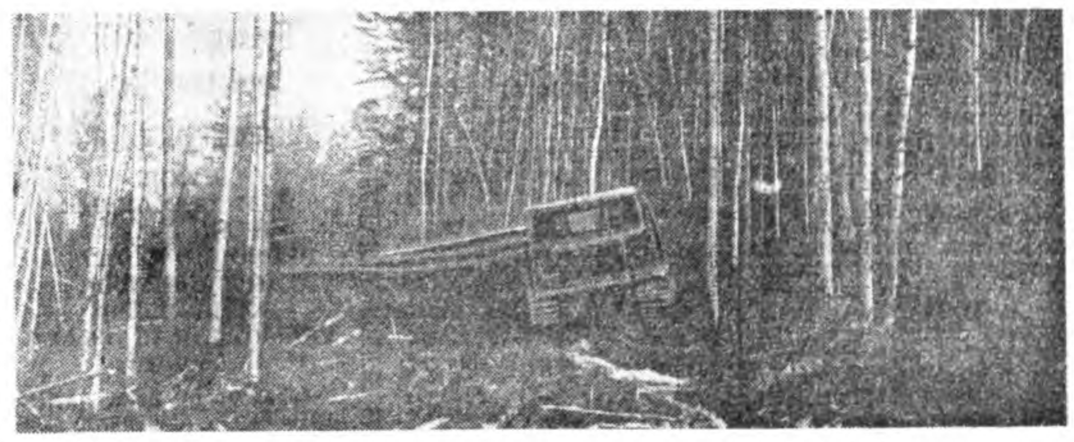
Партийна нээмэл суглаанууд дээрэ, партийна комитедэй зүблөөн дээрэ ажалай журам бэхижүүлхэ тухай асуудал зүбшэгдэдэг байна. Модо бэлэдхэлэй Тамахтын, Бэшүүрэй, Шабурай пунктнуудай партийна организацинуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоон парткомой заседани дээрэ шагнагдаа hэн. Ажалай журам бэхижүүлхын тулада модо бэлэдхэлэй Бэрээнэй пунктдахи нииитын организацинуудай хүдэлмэри тухай асуудал август hарада хаража үзэгдөө.

Эдэ мэтын эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хиидэ hалаагүйнь ойлгосотой. Энээниие иимэ баримта батадхана. Манай леспромхоздо 1971 онhоо хойшо хүдэлмэришэдэй hэлгэхэ, ажалhаа гараха, о[...] үсөөрөө гэжэ тэмдэглэхэ байнаб[...] 1974 ондо 403 хүдэлмэришэд [...] 352 хүн ажалhаа гараа. Байгша [...]рын туршада 244 хүн ажалда оро[...] гаража ошоо. Модо бэлэдхэлэй [...] Бэшүүрэй, Шабурай пунктнуудтахи [...]ришэд hэлгэхээ болижо тогтон[...] хэрэгтэ партийна нүлөөе ехэ болго[...] оролдогдоно. Һүүлэй жэл соо парти[...]шүүндэ кандидадаар 14 хүн абтаа[...] 9-ниинь хүдэлмэришэд болоно. Саа[...] шухала мэргэжэлтэдые: модо от[...] трактористнарые, шофёрнуудые парти[...]ха хараатайбди.

Коллективэй гэшүүдые хүмүүжүү[...]рэгтэ хүтэлбэрилхы тушаалтад, и[...] техническэ хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүр[...] Череповецкэ металлургическа завод[...]hан тогтоол дотороо КПСС-эй ЦК [...]даг. Энэ тогтоолые бэелүүлэн, ле[...] дирекци, партком мэргэжэлтэдтэ ех[...] табидаг, ажал үйлэдбэриеэ шудалжа[...]жо хүдэлхэ эрхэ нүхэсэл байгуула[...] Инженерно-техническэ хүдэлмэр[...] өөhэдтөө барихын тулада тон зүб [...]римталнабди гээд hанагдана. Мана[...]дой үхибүүдэй дунда hургуули дү[...] леспромхозой мүнгөөр мэргэжэлтэ[...]дэг болонхойбди. Энэ табан жэлэй [...] дээдэ эрдэмтэй 11 мэргэжэлтэд, ду[...]ческэ эрдэмтэй 38 хүн бэлдэгдээ. [...]дэ дээдэ hургуулинуудта үшөө 11 [...]никумдэ 10 хүн предприятиин зөө[...]жа байна. Гадна дээдэ hургуулид[...] 6 хүн, техникумдэ 12 хүн hурана.

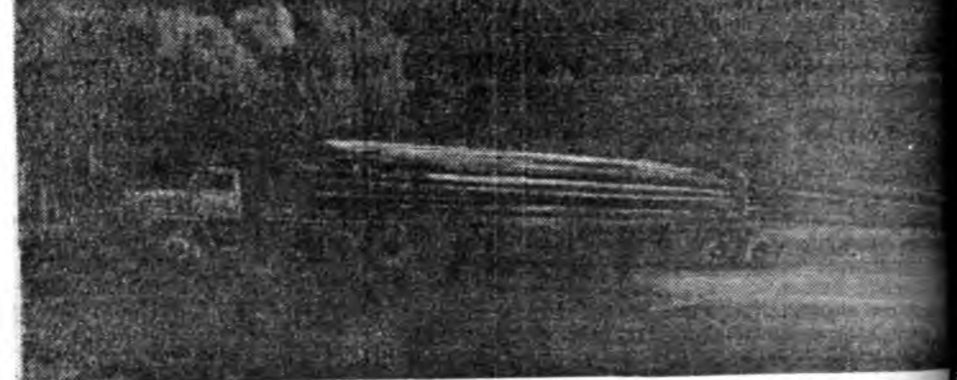
Леспромхозой директорhээ эхи[...]бэрилхы тушаалтад, олонхи мэрг[...] шанар суртал-хүмүүжүүлгын хүдэ[...] баададаг байна. Жэшээнь, модо [...] Кокэтэйн пунктые даагша В. Я. [...] даалгагдаhан хэрэгтээ үндэр дээд[...]гатайгаар хандадаг, зонтоёо хүдэлх[...]ень оложо ядахагүй бэрхэ хүмү[...] юм. Хүдэлмэриин үдэр бүхэнэй, [...]рын, кварталай, жэлэй түсэб дүүрг[...] тэмсэлдэ хүдэлмэришэдөө шэглүүл[...] дажа шададаг оншотой хүтэлбэри[...] Эндэ үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын [...] зохилдуулан эрхилhэнэй ашаар тус [...]бан жэлэйнгээ түсэб бүхы талаа[...] үлүүлэн дүүргэхэнь. Эндэхи парти[...]заци шанга хүсэтэй, коммунистнуу[...]хинь гол шухала мэргэжэлтэд-хү[...] юм. Мүнөө тус коллектив КПСС-эй [...]дын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй коллекти[...] түлөө мүрысөөндэ оролсонхой. Ии[...]нүүдые дурдаха болоо hаа, манайда [...]ха.

В. НАЙ[...]
Шулуутайн леспро[...]
парткомой се[...]

Заганай шэлэдэ модо трактораар таллуулжа ябана.

ҮЙЛЭДБЭРИИН АМЖАЛТА — АЖАЛАЙ ЖУРАМhАА

Модо шэрэhэн машина Шабур тосхон тээшэ зорибо. **В. ОЗЕРОВОЙ фо[...]**

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

Социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ жэлhээ жэлдэ улам ехэ боложо байна. Бага гаргаша хээд, hайн шанартай ехэ продукци гаргаха гээшэ мүрысэгшэдэй гол уряа болонхой. Энээнтэй зохилдуулан, социалис мүрысөөе тодорхойгоор, ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй дэлгэрхээр эмхидхэхэ гэжэ оролдогдоно. Тингэхэ мүртөө мүрысөөнэй гурим тодо hайнаар зохёохо шухала гэжэ мэдэнэбди.

Мүнөө сагай модо бэлэдхэлэй предприяти гээшэ элдэбын оньhон техникэтэй, механизмтай томо үйлэдбэри болоно. Модо таллуулдаг элдэб янзын хүсэтэ тракторнууд, модо шэрэдэг олон тоннын ашаанай машинанууд, модо ашадаг техникэ, хюрөөдэдэг элдэб түхеэрэлгэнүүд бии болонхой. Энээнтэй хамта, модошодой мэргэжэл ондоо болонхой. Тракторист, шофернуудhаа гадна, машинист, операторнууд, крановщик гэхэ мэтын оньhон техникэдэ хабаатай мэргэжэл бии болоо. Тиимэhээ модошодой дунда мүрысөө эмхидхэхэдээ, үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудай ажалда тааруулжа гуримыень зохёохо болоно. Энэ талаар hүүлэй гурбан жэлэй нюурта яhала алхам хэгдээ гээшэ. Онсо шэнжэнь гэхэдэ, шадаал hаа, олон коллективэй илажа гарахаар мүрысөөнэй гурим зохёогдонхой. Жэшээнь, «мэргэжэлтэд соогоо эрхимлэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр олгогдодог юм. Модо бэлэдхэлэй эрхим бригада, модо шэрэлгын машинын эрхим экипаж, модо ашадаг эрхим бригада гэхэ мэтын коллективүүд эндэ байжа болохо. Гадна мүрысөөнэй гуримай ёhоор эрхим үрэ дүн туйлаhан үйлэдбэриин hалбари бүхэнэй түрүүшүүл тэмдэглэгдэдэг байна. Тобшоор хэлэхэдэ, мүрысөөнэй гурим зохёоходоо олон зониие хабаадуулжа, ажалай урилдаае улам абьяастай болгохо, тингэжэ хамтаараа ажалай амжалта туйлаха гэhэн зорилго табигдана.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд hара бүри гаргагдадаг, hарын түрүүшын арбан хоногой туршада бригаданууд болон мастерска участогуудай суглаанууд дээрэ мүрысөөнэй дүн зүбшэгдэжэ, цехүүдэй профсоюзай комитедүүдтэ баталагдадаг гуримтай. Эдэнэрэй абаhан шиидхэбэриин үндэhөөр леспромхозой дирекци, партийна комитет, хүдэлмэришэдэй комитет хамтын тогтоол гаргажа, мүрысөөндэ илагшадта Улаан туг, шагнал үгтэдэг байна. Дирекциин, партком болон хүдэлмэришэдэй комитедэй түлөөлэгшэд, бригаданууд, цехүүд, мастернуудай участогууд болон модо бэлэдхэлэй пунктнуудта ошожо, леспромхозойнгоо ажал тухай, мүрысөөнэй дүн тухай хөөрэжэ үгэдэг юм. Илалта туйлаhан бригадын бүхы гэшүүдтэ амаршалгын бэшэг эльгээжэ, ажалдаа амжалта туйлаhанайнь түлөө, табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэhэнэйнь түлөө амаршалаад, баясхалан хүргэдэг гуримтайбди. Ленин багшын дүрэтэй дурасхаалай гоё открытка барюулалсахада, hайн байдаг. Нэгэ hарын дүн гаргахада, 10—18 бага, ехэ коллективүүд илагшад боложо гарана. Жэшээнь, байгша оной август hарын дүнгөөр 9 коллектив мүрысөөндэ илажа гараа, сентябрь hарын дүнгөөр 8 коллектив илаа.

Социалис мүрысөө хүсэ нүлөө ехэтэйгээр эмхидхэhэнэй ашаар табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэгшэд олон болоо. Модо ашадаг түхеэрэлгын машинист И. С. Григорьев табан жэлэйнгээ түсэбые 3 жэл 3 hара соо дүүргээ. И. Ф. Гранинай, М. П. Оловянниковай модо ашагшадай бригаданууд, И. Л. Расшивало гэгшын экипаж, модо ашадаг түхеэрэлгын оператор Н. Ф. Соколов гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб 3 жэл 10 hара соо дүүргээ.

Ажалай мүрысөөн соогуур түрүү онол арга, тэрэниие зохёогшод — сагые ахигшад — манай гайхамшаг хүнүүд тодоржо гарадаг гээшэ. Эдэнэрэй түрүү дүршэл хадаа үнэхөөрөө арадай баялиг мүн. Манай үйлэдбэриин hалбари бүхэндэ түрүү коллектив, түрүүшүүл олошоржо байнхай. Жэшээнь, модо бэлэдхэлэй Бэшүүрэй пунктын мастер Карелинэй участогта П. Ф. Непомнящих гэгшын томодхогдоhон бригада Заганай шэлэдэ модо бэлэдхэжэ байдаг. Байгша оной июнь hарада тус бригада томодхогдонхой. 16 хүнhөө бүридэhэн. Мастер, бригадирай коллективтээ зохихо хүдэлмэри ябуулhанай ашаар энэ бригада эблэрэнхэй, нэгэ амисхаалтай боложо байна гэхэдэ боломоор.—Түрүүшээр журам эбдэхэ, архиин хангалтай ерэхэ ушар зарима шуулай зүгhөө үзэгдэдэг hэн, — гээд бригадир хэлэдэг hэн. Саашадаа бараг болоhон байна. Бригадир Прокопий Федорович зонтоёо үгээ ойлголсожо ядахагүй, шухала асуудалай гарахада, зоримгойгоор шиидхэдэг, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн мүн. Тиимэhээ энэ бригада түргэнөөр эбтэй эетэй коллектив боложо, үйлэдбэриингөө даалгабари hайнаар дүүргэдэг болоо. Июль hарада тус бригада түсэбөө 140 процент дүүргэжэ, леспромхоз соогоо түрүү hуури эзэлhэн байна. Эндэ гол шухала ажалда хүдэлэгшэд: модо отологшод, трактористнууд үнинэй хүдэлдэг улад юм. Тиимэhээ эмхитэйгээр хүдэлдэг байна. Томодхогдоhон бригадын үлүү hайн байhые эдэнэр бэе дээрээ харанхай. Манай леспромхоздо модо бэлэдхэлэй бүхы бригаданууд томодхогдоодүй. Бригадануудые томодхохо шэглэл абтанхай, энэ хүдэлмэри удаа дараалан ябуулагдажа байна.

Түрүү дүй дүршэл согсолжо, нэбтэрүүлхэ хэрэг эрхилэгдэнэ. Мастернуудай совет дээрэ, үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ энээн тухайда хэлсэгдэнэ. Түрүү онол аргатай танилсадаг байнабди. Хэды иигээшье хадаа энэ талаар бүхы юумэн хэгдээ гэхын аргагүй. Модо бэлэдхэлэй Н. П. Провоторовой бригадын, модо шэрэдэг машинын шофер Степаненко-Романаускас, модо ашадаг түхеэрэлгын оператор И. С. Григорьев болон бусадай түрүү дүй дүршэл үшөөл муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Модо бэлэдхэлэй Бэшүүрэй пункт леспромхоз соогоо эгээн томо пункт юм. Леспромхозой жэлдээ бэлэдхэдэг бүхы модоной 60 процентнь эндэхи ой тайга сооhоо абтадаг байна. Теэд энэ пункт бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Нүхэд Провоторов, Непомнящих гэгшэдэй бригадын дүй дүршэл шуумгайгаар нэбтэрүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Табан жэлэй туршада социальна, экономическа талаар хэгдэhэн юумэн манайда яhала ехэ бии. Манай үйлэдбэриин үрэ дүн, ажалшадай байдал hуудалай жэлhээ жэлдэ hайжаржа байhан ушар энээнэй гэршэ мүн болоно. Мүнөө сагай модошод эрдэм болбосоролойнгоошье талаар, ажаhуудалайнгаашье талаар ехээр хубилаа гээшэ. Техническэ мэргэжэлтэд олон болоо. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд 19, техническэ дунда эрдэмтэй 100 хүн байгаа hаа, мүнөө жэлдэ эдэ тоонууд 21 ба 112 болоод байба. Модошодой байдал баян болоо. Леспромхозой бүхы ажалшад телевизор харадаг болонхой. Шулуутай, Кокэтэй, Потанино, Шабур гэжэ hууринуудта модошодой үдэрэй урда тээхэнэ телетранслятор тодхогдоhон байна.

Манай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд байгша оной, табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэжэ, партиин XXV съездэдэ ажалай бэлэг бариха хүсэлэнтэйгөөр хүдэлжэ байна. КПСС-эй XXV съездын нэрэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

А. МАКСИМОВ,
леспромхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

Модо бэлэдхэлэй пункт бүхэндэ столово бии, модо бэлэдхэлэй 14 участогта модошодто халуун эдеэн эмхидхэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: леспромхозой түб hууриндахи столово харанат.

РЕПОРТАЖ

ШЭНЭ БАЙШАНГУУД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Шулуутайн леспромхозой модошодой томо hууринуудай нэгэн Шабур. Леспромхозой нилээдгүй ехэ цех эндэ бии юм.

Энэ hууриин ороhон хүн модон гэрнүүдтэй үйлсөөр ябажа байтараа шэнэ байшангуудтай нэгэ үйлсэдэ ороодхихо. Хоёр-хоёр айлай байха ута байшангууд жэрылдэнэ. Эдээнэй зарнимандань айлнууд орожо түбхинэнхэй, нүгөөдүүлынь гэр боложо бодоод, зосоохинь хэгдэжэ байна. Саашань байшангай hууринууд, зариманайнь торхонууд бодхоогдожо байна. Эдэмнай барилгын шэнэ материал—арболидаар бариhан байшангууд гээшэ.

Захын нэгэ байшанда оробобди. Эндэ Антоновтоной бүлэ байдаг. Соол шэнэ байра, энэ айлайхи hаяхан орожо түбхинэнхэй ха. Дүрбэн таhалгатай, электрын пеэшэнтэй, ваннатай, уhаар дулаасуулагдадаг байра. Зосоонь ороходо ехэ зохид, городой байрануудhаа дутуугүй даа. Үхибүүдэй таhалга соо Антоновтоной хоёр хүбүүхэдүүд — эндэхи дунда hургуулиин 3, 4-дэхи класуудай шабинар Боря Миша хоёр номоо үзэжэ байба.

— Шэнэ материалаар бариhан байшан ямар байнаб, — гэжэ асуухада:

— Һайн даа, хуу бэлэн, шэнэ байрада ороод баяртайнууд байнабди, — гэжэ гэрэй эзэн Мария Егоровна энеэбхилэн харюусана. Үбгэмни модо ашагшаар хүдэлдэг аад, энэ шэнэ байра үгөөл даа, — гэжэ манда ойлгуулна.

Антоновойхи тон мүнөөнэй айлайхи. Гэр соонь бүхы юумэн бии, холодильник, ехэ экрантай телевизор болоод бэшэ үнэтэй зүйлнүүдые хаража болоно. Юрын модошонойхи.

Шабурай барилгын участогай мастер Василий Иванович Кулаков, барилгашадай бригадир Борис Антонович Бородулин эндэ бии болобо.

Шэнэ материал — арболидай плитагаар бариhан байшангууд үбэлдөө ямар байха хаб гэжэ асуубабди.

— Би өөрөө иимэ байрада орохо hанаатайб. Модон гэртэ байдагби, — гэжэ мастер харюусаба. — Дулаан лэ байха ёhотой — гээд тэрэ мастер үргэлжэлүүлбэ. Яахадаа дулаан байхаб гэжэ барилгын техникын бүхы заабариин ёhоор тодорхойлбо.

— Арболит гээшэшни модондо орходоо үлүүгээр (25 процент) дулаа бариха ёhотой юм. Хэдэн зуун жэлдэ байха гэрнүүд болоол даа, — гэжэ мастер хэлэнэ.

Шулуутайн леспромхозой дирекци, партийна комитет, профсоюзай организаци хүдэлмэришэдөө hайн байра байдалаар хангахын тулада ехэ анхарал хандуулдаг, энэ талаар ехэшье ажал ябуулжа байдаг юм. Тингэхэ мүртөө хүдэлмэришэдөө hайн, городой байрануудhаа дутуугүй гэрнүүдтэ оруулха гэhэн шэглэл эндэ абтанхай гэжэ ойлгогдоно. Энэ асуудал шиидхэхэ зорилгоор барилгын шэнэ материал — арболидай плитануудые гаргаха завод эндэ бариhан байна.

1972 ондо иимэ заводой hуури табигдаhан юм. Леспромхозой директор Юрий Дмитриевич Мокеев энэ шэнэ хэрэг зоримгойгоор ябуулжа эхилhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ завод ашаглалгада үгтөө. Байгша оной апрель hараhаа плита-панельнүүдые гаргажа эхилээ.

Ой модоной үйлэдбэридэ обоо онги үлэгдэлнүүд гарадаг гэжэ бүгэдэндэ эли. Эдээниие бүхы дээрэнь хэрэглэхэ гэhэн зорилготойгоор тус завод баригданхай гээшэ. Модо хюрөөдэлгэhөө гараhан бүхы үлэгдэлнүүдые зомгооhон болгожо, энэ заводто хэрэглэдэг. Нэгэ кубометр зомгооhондо 300—340 килограмм цемент нэмэжэ, уhантай холёод, иимэ материал гаргана. Хатасатай байхын тулада кальций нэмэнэ. Заводой прораб Феликс Яковлевич Лейн, бригадир Борис Антонович Бородулин, заводой механик Василий Иванович Яньковский, главна технолог Юрий Васильевич Жаворонков гэгшэд заводойнгоо ажал хэрэгтэй манине танилсуулба, [...]

ҮҮРЭЙ СОЛБОН: ШЭНЖЭЛЭЛ БА ТУХАЙЛАМЖАНУУД

Планетэнүүд хоорондын түшеэ нэгэ автомат станци —«Венера-9» Үүрэй солбондо хүрэжэ, космонавтикын түүхэдэ түрүүлэн тэрэнэй дахуул хэмэл одон болобо. Тиихэдэ Үүрэй солбонине шэнжэлэлгын түүхэдэ түрүүшынхеэ буулгагдаһан газарһаа тэрэнэй нюруугай буулгабари хэмэл одоор дамжуулагдаһан байна. Энэнэй элитэ ехэ түйлалта болоно. Планетэнүүд хоорондын «Венера-10» гэжэ хоёрдохи онгосо аяар холын энэ түбидэ дүтэлжэ байна.

Газар дэлхэйн нюуса ехэтэй «эгэшэдэ» хүн түрэлтэн үни холоһоо хойшо анхаралаа хандуулһан юм. Суут бэлигтэ М. В. Ломоносов 1761 ондо гайхамшаг түйлалта хэжэ, Үүрэй солбонине тойроод атмосферэ бии юм гэжэ элирүүлээ һэн. 200 жэлэй үнгэрһэн хойно, 1961 оной февраль һарада, элитэ ехэ эрдэмтэ С. П. Королев планетэнүүд хоорондын түрүүшын автомат станциие (АМС) Үүрэй солбон худар табихадаа, тэрэнэй «Венера» гэжэ нэрлээ бэлэй. 643 килограммһаа дүү шэгнүүртэй энэ станциин үмэнэ научна ехэ зорилгонууд табигдаагүй байгаа. Иимэ юрэ бусын замда замбуулинай түхеэрэлгэнүүдые гаргалгын арга онол бэдэрхэ, алас холын зайда радио-холбоо тогтоохо аргануудые шалгаха, станциин ниидэлгые залан хүтэлбэрилхэ гэхэ мэтэ техническэ зорилгонуудые бэелүүлхээр шиидхэгдэһэн юм. Шэнжэлхэ түбһөө 100 мянга тухай километр холуур АМС-эй ябаашье һаань, энэ туршалга зохёогшодой этигэл найдалые харюулаа һэн.

Замбуулинай дайдада Советскэ Союзай түйлаһан амжалтые дэлхэйн эрдэмтэд ехэдээр сэгнэһэн байна. Совет түйлалта планетэнүүд хоорондын шэнжэлгэнүүдтэ ехэ арга боломжо нээнэ гээд планетэнүүд хоорондын харилсаа хангаха Британиин бүлгэмэй президент Деннет Гэтленд тэмдэглээ. АМС-эй ниидэлгэнь Һара ба планетэнүүдые шэнжэлхэ талаар Россин гаргажа байһан ехэ хүсэлэл оролдолгонуудай гайхамшагта үрэ дүн болоно» гэжэ ракетно-замбуулинай техникэ бүтээхэ талаар американ элитэ мэдээжэ мэргэжэлтэ Эдвард Уэлш сэгнэбэ. Тэрэнэй һанамжын һонирхолтой талань юуб гэхэдэ, замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха США-гай национальна управлени тиихэ үедэ «Маринер-1-ые» Үүрэй солбон худар ниидхүүлхээр бэлдэжэ байгаа һэн. Хараалагдаһан замдаа тэрэнэй гаргагдаагүй байһаниинь гэмшэлтэй. 1962 оной август һарада ниидхүүлэгдэһэн «Маринер-2», совет аппарадтал адли, огторгойн бэе бодосһоо хажуу тээгүүр, гэбэшье гурба дахин дүтүүр гараһан юм.

1965 оной ноябрь һарада хоёр станци Газарһаа табигдажа, Үүрэй солбонтой золгохоор замдаа гараа һэн. «Венера-3» зорилгоёо дүүргэжэ, манай хүгжэлтын бүхы түүхэдэ түрүүлэн Наранай аймагай нэгэ планетэһээ нүгөөдэдэ хүрэхэ зам гаргаһан байгаа.

Энээнэй һүүлээр табигдаһан АМС бүхэн Үүрэй солбонние шэнжэлхэ хэрэгтэ өөр өөрын хубитые оруулһан байха юм. «Венера-4» (1967 он) үдхэн үүлэ руунь орохо үедөө тэрэнэй химическэ бүридэл тухай үнэтэ баримта мэдээнүүдые эльгээгээ һэн. 1969 ондо ниидхүүлэгдэһэн хоёр станци тэдэ мэдээсэлнүүдэй зүбые тодоруулһан байгаа. Тэрээнһээ гадна, 20 километр үндэртэ планетын температура Цельсеэр 325 градус халуун, агаарай дарасань 30 шахуу атмосфер болоно гэжэ эдэнэр мэдээсэһэн юм. Үүрэй солбоной нюруу дээрэхи температура 500 градус халуун, агаарай дарасань 100 шахуу атмосфер байгаа ёһотой гэжэ эрдэмтэд эдэ баримта мэдээнүүдэйнь үндэһөөр тоолон гаргаһан байгаа. Буулгагдадаг аппарат, «Венера-7» гэжэ станциин аппаратура зохёон бүтээхэдээ, эдэ ушар баримтануудые хараада абаһан байна. Шэнэ АМС-эй «тамаралга» 120 хоног соо үргэлжэлөө. Буулгагдадаг аппарат 1970 оной декабриин 15-да замбуулинай гаваньда хүрөө һэн. Энэ үедэ Үүрэй солбон Газарһаа 60 миллион километртэ байгаа. Буулгагдаһан оньһон түхеэрэлгэ оршон тойронхи байгаали тухай мэдээ 23 минута соо замбуулинай хэлхеэ холбооной түбтэ дамжуулаа һэн. Эрдэмтэдэй тухайламжаһаа температурын һэлгээн Цельсеэр 20 градус болоһон, агаарай дарасань 15 атмосфер байһан юм.

Газар дээрэхи түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар планетын нюруу дээрэһээ, оршон тойронһоо абтаһан бүхы мэдээнүүдые согсолжо, Үүрэй солбоной атмосферын түхэл шэнжые эрдэмтэд багсаамжалан гаргаһан байха юм. Тэрэнэй 97 хубинь углекислэ газ болоно. Хоёр хуби хүрэхэгүйнь — азот; нэгэ хуби шахуунь — уһанай уурал, арбанай нэгэһээ халта үлүүнь кислород болоно бшуу. Юундэ айхабтар халуун энэ планетын физико-химическэ бүридэлые, тэрэнэй оршон тойронхине шэнжэлэлгэдэ иимэ ехэ анхарал хандуулагдааб? Нэгэ шалтагаан тухайнь хэлэжэ болохо. Планетын хатуу зүйлнүүдһээ газуудай гаралга тэрэнэй атмосферэ бии болгоно. Тэрэнэй ямар бодосуудһаа бүрилдэһыень мэдэжэ абахадаа, Үүрэй солбоной гүн дундахине шэнжэлхэ аргатай болохобди.

«Венера-8» урда тээхи станцинуудайнгаа замаар дабшабашье, планетын үдэрэй хубида зөөлэхэнөөр бууһан байгаа. «Венера-7-гойхиһоо» хоёр дахин үлүүтэй удаан—50 минута соо приборнуудынь хүдэлһэн юм. Совет эрдэм наукын шэнэ түлөөлэгшэ урда тээнь Газар худар дамжуулагдаһан олон мэдээнүүдые лаблан баталһан, олон шэнэ баримтануудые эльгээһэн байна. Дээрэ дурдагдаһан зүйлнүүдһээ гадна, атмосферынь бүридэлдэ аммиак элирүүлэгдээ. Эндэ айхабтар шанга һалхин буудаг байна. Үүрэй солбоной нюруугай хүрьһэ шорой тухай, огторгойн бэе бодос тухай «Венера-8» нэн түрүүн тобшохоноор мэдээсээ һэн. Байгаалида байдаг радиоактивна зүйлнүүд — кали, уран, тори огторгойн бэе бодосто бии юм. Гэбэшье Үүрэй солбоной хүрьһэ шоройн нягтарал газар дэлхэйнхидэ хүрэхэгүй байна гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Эдэ бүгэдэ планетын атмосферэдэ, гүн дунда боложо байдаг үзэгдэлнүүд тухай, тэрээндэ Наранай ямар нүлөө үзүүлдэг тухай шэнээр бодожо үзэхэ үндэһэ баримта олгоно.

Наранай аймагай яажа бии болоһон тухай, тэрэнэй хүгжэлтэ тухай ехэ юумэ мэдэжэ абахын тула Үүрэй солбонние, мүн Газар шадарай бусад планетэнүүдые шэнжэлхэ гэшэ эрдэмтэдэй гол зорилго болоно. Совет эрдэм наукын түйлалтанууд — юһэдэхи, арбадахи АМС-үүд энэ талаар шэнэ юумэ нээхэ ёһотой.

А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

Улаан-Үдын нэхэмэл хубсаһанай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной захил саг соонь дүүргэхэ, һайн шанартай зүйлнүүдые олоор нэхэжэ, арад зондо худалдаха гэжэ оролдодог, зорилгонуудаа бэелүүлжэ шададаггшье байна. Фабрикада нэхэгдэһэн зүйлнүүдые худалдан абагшад дуратайгаар үмдэдэг болонхой. Гоёор оёһон хубсаһа эсхэгшэдэй шадабари мэргэжэлһээ илангаяа дулдыдадаг гээшэ. Эндэ Л. И. Кокорина, З. Ц. Даширабданова, М. Л. Беспалова гэгшэд (манай зураг дээрэ — зүүн гарһаа) һайнаар хүдэлдэг. Тэдэнэрэй эсхэһэн хубсаһан тааруу зохид, мүнөө үсын эрилтэдэ таарамаар байдаг. Тэдэнэр хубсаһа һайн шанартайгаар оёхо гэжэ оролдохоһоо гадна, халаач бүрнингөө даабарине үлүүлэн дүүргэдэг, түрүү зэргэдэ ябадаг хүдэлмэрилэгшэд гэжэ фабрика соогоо суурхадаг.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТАНИИЕ ямараар ХАНГАНАБ

СУУРГАТАЙ МАСТЕРСКОЙ

Манай Сахир тосхондо радиоприёмник гү, али телевизоргүй айлые олохонь бэрхэтэй. Гэбэшье тэдэнэй эбдэрээ һаань, заһуулха гээшэ хэлсээтэй. Эндэмнай мастерской үгы, мастернууд аймагаймнай түбһөө ерэдэггүй. Эбдэрһэн радиоприёмник, телевизорээ хүнүүд Закаменск хото абаашаха баатай болодог.

Аймагаймнай түб Закаменск хотын Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжын нэгэ гэрэй ханада «Радиотелевизорэй мастерской» гэжэ алтан үзэгүүдээр аржыса бэшээтэй байхые харахат. «Одоол телевизорээ заһуулха байна», — гээд тэрэ гэртэ орожо, ута коридорой үзүүртэ байһан мастерскойдо хүрэхэдэтнай, тэрэнь хаалгаатай байха.

— Мастернуудтнай хаана гээшэб? — гэжэ ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай хүдэлмэрилэгшэдһөө асуухадатнай:

— Мэдэнэгүйбди, үдэрынь эндэ харагдадаггүй. Үдэшэнинь лэ хүдэлдэг хэбэртэйгшэ, — гэхэ.

Шалгажа үзэхэдэмнай, энээнһээ урда мастерскойдо хоёр хүн хүдэлдэг байгаа. Байха гэр үгөөгүй дээрэһээнь, нэгэниинь ажалһаань гараад, хотоһоо ябаа юм. Нүгөөдэнь хоёр газар хүдэлдэг байшаба. Тиимэһээ тэрэ үдэшын 5 сагһаа 8 саг болотор хүдэлөө болодог. Үдэртөө минил 3 саг хүдэлдэг дээрэһээ хүнэй захил, гүйлтэ саг болзортонь дүүргэдэггүй.

Радиоприёмник, телевизорээ заһуулха шалгуулха дуратай хүнүүд аймаг соо олон гээшэ. Тиигэбэшье һаань, мастерской ехэнхидээ хаалгаатай, тэндэнь хүдэлхэ мастернуудай үгы байхань дан харатай. Илангаяа хүдөө нютагай хүнүүд ехээр ядалдана. Захаминай аймагай хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадай хүтэлбэрилэгшэд дары хэмжээ абаха ёһотой.

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Засагай дээдын зургаануудта ажалшадай эшэг, гомдолдо анхаралаа абиха

МАНАЙ АЙЛШАН

ГЕННАДИЙ СНЕГИРЁВ

Москвагай мэдээжэ уран зохёолшо Геннадий Яковлевич Снегирёв манай Буряадта айлшаар ерээд, бишыхан уншагшадтайгаа уулзажа, эгээл дүтын хани нүхэр мэтэ хөөрэлдэбэ.

Һургуулиин наһа хүсөөгүй гэхэ гү, али эхин класста һуража байһан үхибүүдтэ зорюулагдаһан ерээд шахуу номуудые зохёолшо гаргуулһан байха юм. Тэдэ номуудынь бүхы дээрээ дүшэ гаран миллион хэһэгтэйгээр тараһан. Гадна тэрэнэй номууд социалис оронуудта, мүн Франци, Япон, ФРГ болон Австрида хэблэгдэжэ гараһан.

1974 ондо гаргуулһан «Песцовая земля» гэжэ номынь удхынгаа, шэмэглэл гоёолтынгоо талаар эрхим һайнда тоологдожо, ЮНЕСКО-гой алтан самбарта оруулагдаһан байна.

Уран зохёолшын хэды расскааз бишыхан уншагшадтаа дурадхахамнай.

Ц.-Б. БАДМАЕВ.

ХУША

Балшар бага ябахадам намда хуша модоной борбоосгой бэлэглэһэн юм.

Тэрэ борбоосгойень гартаа барижа, альган дээрээ мухарюулан байжа харахаш. Гоё һайхан гэшэнь. Монсогор, хүндэшэг. Һамартай хобтохон шэнги бэлэй.

Хэды жэлэй үнгэрһэн хойно би Салан хада ерэжэ, хуша модо олоо һэм. Хушуунай оройдо, мүн һаншагаарнь хуша ургана. Зайгуул һалхин нахиитарнь үлеэжэ, хайра гамгүйгөөр мушхаад, газартань нугартарнь дарахые оролдоно.

Хүдэр томо хуша арбагар ута үндэһөө газарай гүнзэгыдэ шаанхай, наран өөдэ тэгүүлнэ. Шэлбүүһэ набшань ногооржо, гоёор харагдана. Шэлбүүһэн бүхэндэнь гурба-табан борбоосгой һэнжэлзэнэ. Тэдэнь үшөө хүсэд эдеэшээгүй. Һамарай эдеэшэхые хүлеэһэн элдэб янзын амитад олон даа. Шубуудшье хажуугаарнь эрьелдэн ниидэнэ.

Хуша бултыень тэжээнэ.

Хэрмэн борбоосгойе газарта унагаажа, һамарыень ухашалжа абана. Теэд бултыень абанагүй. Үлөөшыень хулгана нүхэ уруугаа шэрэнэ. Хулгана модон өөдэ абирдаггшьегүй һаа, һамар эдихэ мүн баһа дуратай ха юм.

Хүхэ бухануд хушын һалаа мүшэрнүүд дээрэ һуунхай, урагша хойшоо согсогонолдон һүрэнэ. Холоһоо шагнаад үзөө һаа, хуша модон бүхэли үдэртөө шубууханай аялгаар шэбэнэлдэжэ байна гэхээр.

Намартаа элдэб эсын амитад бүри олоороо сугларна. Шуран солбон жэрхи модо өөдэ гаранхай, юушьеб даа мэрэжэ һууха. Үбэлэй хүйтэндэ үлдэхэгүйн тула һамар суглуулжа, харахагүй газарта нюудаг шуу.

Байра саһанай малгайлан орохотой сасуу хуша модондо нэгэшье борбоосгой үлэдэггүй.

Хуша юугээшье харамнадаггүй. Бүхы амитадые хүндэлжэ, тэжээжэ байдаг. Тиимэһээ зайгуул һалхинда нугарнагүй, хамаг шэлбүүһэ мүшэрнүүдээ ногооруулжа, наран өөдэ тэгүүлнэ ха юм.

ХАЛЮУНАЙ ГЭРХЭН

Нэгэтэ танил ангуушан ерэбэ.

— Ошоё, — гэбэ тэрэ. — Шамда нэгэ гэрхэние харуулхаб. Тэндэ халюунай гэр бүлэ байрлаһан аад, мүнөө хооһон.

Халюун тухай намда урданшье хэлэдэг байгаа. Тиимэһээ тэрэ гэрхэниинь бүри һайса хараха дурамни хүрэбэ.

Ангуушан буугаа абаад, гаража ошобо. Бишье хойноһоонь һалирнаб.

Намарга бутуули соогуур нилээд удаан ябажа, һөөг бургааһанай хоорондуур шургабабди.

Тиигэжэ нэгэ горхондо хүрэжэ ерэбэбди. Эрье дээрэ гэрхэн харагдаба. Сомоотой үбһэн шэнги. Модоной гэшүүһэ хашааһаар хэгдэнхэй. Хүнэй зэргэ үндэр.

— Досоонь орохо гүш? — гэжэ ангуушан хандаба.

— Хайшан гэжэ орохобши? Орохо үүдэниинь уһан доороһоо ха юм, — гэбэб би.

Бидэ тэрэ гэрхэнние задалхаа түхеэрбэбди. Тиимэ бэлээр задарха юм бэшэ. Тойруулжа шабараар шабагданхай.

Арайл гэжэ багтажа орохоор нүхэ гаргабабди.

Досоонь ороод, доошоо бэгзыихэй һуунаб. Үһэонь набтар, досоонь харанхы, эндэ тэндэһээ үшөөһэ хашааһанай шобхо үзүүрнүүд ёрбойлдоно.

Газар эльбээд үзэхэдэм, зөөлэн юумэн баригдаба. Халюун модо химэлжэ унагаадаг байна. Тэрэ химэлэдэһээ хаядаггүй, харин гэрхэндээ асаржа, дэбисхэр хэдэг заншалтай. Газар бүри доошонь гудараад үзэхэдэмни, хуурай набша баригдаба.

Гэрхэнэй саада таһалгада һөөл зохид, ариг сэбэр гээшэнь. Ялайштараа зулагдаһан мүшэрхэнүүд хэрээһэлэгдэн табигданхай. Эндэ халюунууд эдеэлдэг байна. Хажуу таладань, шүүд халта доошоо үшөө нэгэ таһалга бии. Бүри доронь уһан салгидана.

Хажуу тээхи таһалгань газар оёортой. Энэнь сээниг болоно. Халюун гэртээ орохынгоо урда тээ сээнигтээ орожо, бэеэ һэгсэржэ, уһаяа унагаадаг, хатаадаг байна. Тииһэн бэеэрээ эдеэлдэг таһалгадаа ороно.

Энэ үедэ ангуушан намайе дуудаба. Би газаашаа гарабаб.

— Ёһоорхон гэр байна, — гэнэб би. — Үлэхэшье һэм, теэд пеэшэн үгы муу хаш даа!

ТЭМЭЭНЭЙ ХАТАР

Нэгэтэ үбэл би Казахстанда тэмээнүүдэй субажа ябахые хараа һэм.

Саһан бордоһолжо байгаа Тэмээнүүд нюдөө анинхай, һалхи өөдэ ябажал мэдэнэ. Эгээ урдахи тэмээн дээрэ хүбүүхэн һууна. Бүхэнгэһөөнь барилсанхай, нюдөө таһз анинхай.

Эгээ урдахи тэмээн нюдөө анинагүй.

Тэмээнүүдэй хамарта мүльһэн хүрэнхэй, газарта тулахаһаа нааша һанжана. Нидхэнь сэнхэгтэшэнхэй, юрэдөө, нюдэниинь харагданагүй. Эгээ хойто тэмээнэйнь нюрган дээрэ һэеы гэрхэн тэбхэлзээнэ.

Һалхинай шангадахатай адли һэеынь далбалзаад, далай соохи парус һануулха юм. Һэеын далбалзахатай хамта тэмээн нүгөөдэ тээшэ хэсыжэ, тэрэнээ унагаахагүйе оролдоно. Һүрэг тэмээнүүд холын газарһаа субажа ябаал ха. Эсэшэнхэйнүүд, үе-үе болоод лэ хүндөөр ёолоод абана.

Уданшьегүй намһаа холодожо, нюдэ далда оробо. Бүхэриг томонууд, эсэхэгүй сүлхэ, үгэ хүүр дууламгай. Үнгэржэ ерэхэдээ, тэрээхэн хүбүүнэй зааһан тээшэ ябана ха юм. Одоол һайн амитад гээшэ.

...Хабартаа дулаан һалхин үлеэжэ, саһан хайлажа эхилнэ. Тэмээнүүд юундэшьеб уйдхар гашуудалда нэрбэгдэнэ.

Хүнүүд хашхаржа хуу, гайлжа байгаад тэдэние хайшаншьеб даа тууна. Теэд тэдэнэр байраһаа хүдэлнэгүй, хибэдэһээ хибэһэн зандаа зогсоно. Үнөөхил тэрэ зүг тээшээ харанхай, юушьеб тухай бодомжолно.

Саһан хайлажа, имагтал жалга тохойнуудаар, һүүдэр газарнуудта үлэнэ. Игаабари халуун наранда добо газар хатана.

Нэлэнхы уужам тала дайда ухааран харагдана. Нёдондо намарай хагдан тиимэ үнгэтэй гээбы. Жэргэмэлнүүд халуун оронһоо ниидэжэ ерээд, уянгата һайхан дуугаараа тала дайдаяа шэмэглэнэ.

Зумбараанууд нүхэнэйнгөө амһарта согсойлдожо һуугаад, эзэ эхигүй эшхэрэлдэнэ.

Тала дайда нойрһоо һэрижэ, хаа яахан баяр зугаа зэдэлнэ.

Тэмээнүүдшье баяртайнууд, байра дээрээ эрьелдээд абана. Хүнүүдһээ холо, оройдоо хэнэйшье харахагүй газарта, талын гүн уруу жороолон ошоно. Талын дунда хүльбэржэ, хүшөөгөө гаргана, даахи нооһоёо унагаана.

Нэгэтэ гүбээгэй саана түбэрөөнэй гарахые дуулаад, тиишэ ошоо һэм. Шорой тооһон обооржо, мүртэй юумэн харагдаагүй бэлэй.

Дүтэ ошожо харахадам, тэмээнүүд хатаржа байба. Урда, хойто хүлнүүдээ урилан байжа хатархань одоо һонирхолтой һэн. Дулаан хабарай ерэһэндэ баярлажа, иигэжэ байгаа ёһотой гэжэ тухайлаа һэм.

Хожомынь казах үбгэжөөлтэй хөөрэлдэхэдэм, хабар бүри тэмээнүүд хатардаг юм гэжэ хэлээ бэлэй. Сэбдэг хүйтэн үбэлые ямаршьегүй үнгэргэжэ, дулаан хабарые угтажа байһанаа иигэжэ тэмдэглэдэг заншалтай амитад байгаа.

Тэмээнүүд хатарна. Дулаан хабарай һайхан хатар!

М. ОСОДОЕВ
буряадшалба.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА

ДАККА

БАНГЛАДЕШТЭ ХУБИЛАЛТАНУУД БОЛОНО

ТАСС

Бангладешта гүрэнэй хубилалтын болоһоор хоёр һарын үнгэрөөшье һаань, орон дотор сэрэгэй байдалтай байһаар. Орон доторнь политическэ ажал ябуулга хориглонхой. Политическэ бүхы эмхинүүд тараагдаа. Бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө тэмсэлэй эхилһэнһээ хойшо хүн зонһоо буу зэбсэгүүдые хуряажа абана. Энэ үе соо 3.110 хүниие барижа хааһан байна.

Вице-президент байһан Сайед Назрул Ислам, премьер-министр Мансур Али, мүн хэдэ хэдэн министрнүүд, Национальна ассамблейн депутадууд шорон түрмэдэ хааг дажа байһаар. Промышленностиин ба гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаһан предприятинуудай хэрэгүүдые эрхилдэг министр байһан А. Х. М. Камаруззаман урда неделидэ сэрэгэй трибуналаар сүүдлэгдээ. Засагаа хэтэрүүлээ, мүнгэ зөөри үбэршөөлөө гэжэ тэрэниие гэмнэһэн байха юм.

Гүрэнэй эмхи зургаануудта, армида һэлгэлтэнүүд, хубилалтанууд хэгдэнэ. Авиациин вице-маршал М. Г. Таваб ороной агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй штабай шэнэ начальнигаар һаяхан томилогдоо. 1950 онһоо хойшо тэрэ Пакистанай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ алба хэһэн, Великобританида ба США-да бэлэдхэл гараһан, НАТО-гай ФРГ-дэхи ниидэлгын һургуулида инструктор байһан хүн юм.

Орон дотор хубилалтануудай хэгдээшье һаань, конституци, Национальна ассамблей хуушаараа үлөө. Арба һарын үнгэрхэдэ, политическэ партинуудай ажал ябуулга дахинаа зүбшөөгдэхэ, парламентын һунгалта 1977 оной фавраль һарада үнгэргэгдэхэ юм гэжэ Ахмед мэдээсэбэ.

Шэнэ засаг захирагаан уласхоорондын оршон соо дэмжэлгэтэй болохые оролдоно.

Саудовска Аравиа ба КНР-тэй дипломатическа харилсаа тогтооһонойнгоо һүүлээр хэды хорилтын хэгдээшье һаань, хархис хүсэнүүд политическэ ажал ябуулгаяа улам эдэбхижүүлжэ байна. «Бангладешэй-Хитадай хани барисаанай бүлгэм» хуулитаар баталагдаба. Индидэ, Советскэ Союзда зүрюу харша элдэб янзын ажал ябуулагшад энэ бүлгэмэй хүтэлбэридэ оруулагдаа. Эдэнэр бултадаа зэрлиг муухайгаар алуулһан президент Муджибур Рахманай гадаадын политическэ хараа шэглэлые буруушаана.

«ЗАМБУУЛИНДАХИ ШЭНЭ ИЛАЛТА»

«Замбуулинние шэнжэлэн ашаглаха ябуулгын шэнэ шата», «Гайхамшаг даа!», «Үльгэр домог үнэн болоно» — совет наука болон техникын шэнэ түйлалта тушаа ажаглалтатай харин гүрэнүүдэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһанууд дээрэ иимэ гаршагууд аржына. «Планетэнүүд хоорондын «Венера-9» гэжэ автомат станциин Үүрэй солбониие дахан дабшадаг түүхэдэхи түрүүшын хэмэл одон болоһон ушарые дэлхэйн хэблэлэй научна шэнжэлэгшэд, элдэб оронуудай мэдээжэ эрдэмтэд үндэрөөр сэгнэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Тиихэдэ Үүрэй солбоной нюруугай шухаг дүрэ зураг бууһан газарһаань анха түрүүшынхиеэ абажа дамжуулһан ушар энэ планетэ тушаа шэнэ мэдээнүүд ехэ һонирхолтой гээд тэдэ онсолон тэмдэглэнэ.

ВАРШАВА. «Үүрэй солбоной түрүүшын хэмэл одон ба тэрээн дээрэһээ абтаһан энэ планетын нюруугай зураг хадаа совет наукын шэнэ толотомо амжалта мүн. Замбуулинай дайдые эзэмдэхэ түүхэдэхи урагшатай алхам болоно» гээд «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

СОФИ. «Хүн түрэлтэнэй оюун ухаанай гайхамшагта һайндэр мүн» гэжэ совет хэмэл одоной Үүрэй солбониие дахан дабшадаг болоһон ушарые Болгариин «Земеделско знаме» газетэ нэрлэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. «Замбуулинай совет шэнэ станциие Үүрэй солбон дээрэ амжалтатайгаар буулгаһан ушар энэ планетые шэнжэлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай түрүүлжэ ябаһые үшөө дахин баримтална, — гээд ЮПИ агентство тэмдэглэнэ. — СССР ба США наранай аймагые шэнжэлхэ хэрэгтээ ондо ондоо замаар ябана. Зүгөөр нэгэ шэнжэлхы асуудалда иимэ хоёр ондоогоор хандалгаһаа уламжалан бүри һонирхолтойшье дүнгүүдэй абтажа болохо байһаниинь магадгүй. Хоёр орон абтаһан мэдээсэлнүүдээ андалдажа байдаг юм. Бэе бэеһээ ондо ондоогоор шэнжэлгэ хэлтэнь, бэе бэеэ даганагүй хүдэлһэн ушарынь эрдэм наукада үлүү аша туһатай байха».

ПАРИЖ. «Таабарита планетые шэнжэлхэ хэрэгтэ шухала алхам хэгдэбэ» — гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Үүрэй солбон тээшэ эльгээгдэһэн «Венера-9» гэжэ станциин амжалтатайгаар ниидэлгые хангаха талаар совет эрдэмтэдэй хэһэн асари ехэ хүдэлмэрине газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Планетэнүүд хоорондын совет нимэрхүү түхэлэй станцинуудһаа урдань абтаһан мэдээнүүд тухай мүн лэ газетэ хөөрэнэ.

БОНН. «Замбуулинай дайдые эзэмдэлгын түүхэдэ Советскэ Союз эгээн түрүүлэн Үүрэй солбониие дахан дабшадаг хэмэл одо табижа, энэ планетын нюруу дээрэ шэнжэлхы аппарат зөөлөөр, дорьбоогүйгөөр буулгажа шадаба», — гэжэ «Франкфуртер рундшау» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Эндэхи радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, октябриин 24-нэй үглөөгүүр Бейрудэй бүхы районуудта, мүн город шадар шахардуу байдал үзэгдэһөөр. Хүн зондо гэрһээ гарахагүй гэжэ дурадхагданхай.

Дотоодын хэрэгүүдэй министр К. Шамун дотоодын аюулгүйн хүсэнүүдэй дээдэ зиндаагай офицернүүдтэй зүблөө үнгэргэбэ. Удаань эндэхи радиогоор үгэ хэлэхэ зууртаа дотоодын аюулгүйн хүсэнүүд Бейрудтэ гурим сахиха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха гээд тэрэ мэдүүлһэн байна. Мүн хүнүүдые хуули бусаар хулгайлха ябадал усадхагдаха.

Палестинын эсэргүүсэлтэй хүдэлөөнэй ба национально-патриотическа хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд зүблөө хэжэ, бэеэ хамгаалхын зорилгоор сэрэгэй хамтын хүтэлбэри байгуулха гэһэн шиидхэбэри абаа. Тэрэшэлэн Ливанай ниислэл хотын байдалые гүримшүүлхэ зорилгоор энэ зүблөөн дээрэ мүн лэ шухала шиидхэбэринүүд абтаа.

ЛИССАБОН

КОПКОНОЙ ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Континент дээрэ байдаг сэрэгүүдэй оперативна командовани (Копкон) бүхы сэрэгэй хүсэнүүдэй бэлэн байха тухай захиралта октябриин 24-дэ үгэбэ. Энээн тухай АНОП гэжэ национальна информационно агентство мэдээсэбэ. Террорис ёһоной ябуулгануудай һүжэрһэнһөө уламжалан эдэ хэмжээнүүд абтаа гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Октябриин 24-нэй үглөөгүүр Лиссабондо, тэрэшэлэн газарай реформын хэгдэжэ байһан ороной урда зүгэй түб хото, Алкасер-ду-Салда бомбонууд тэһэрээ.

Португалиин хойто зүгтэ фашис засагай политическа полициин үлэгдэлнүүд (ПИДЕ), харин ороной түбтэ баруунай үзэл баримталдаг партинууд болон эмхинүүдэй хүлһэнгшэд эдэ аашануудые гаргана гээд тэрэл АНОП агентство онсолно.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. В. АНГАПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, багшын эрдэмэй ажал ябуулга олон жэлэй туршада ашатай үрэтэйгээр ябуулһанайнь, республикын партийна органуудта эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой хоёрдохи секретарь Семен Васильевич **Ангаповые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 24.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР О. В. НОВИКОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын нийтын эдеэ хоолой системэдэ олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө столово болон ресторануудай Улаан-Үдын трестын директорэй орлогшо Ольга Васильевна **Новиковае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 24.

АВАМСКА ТУНДРЫН ДУУНУУД

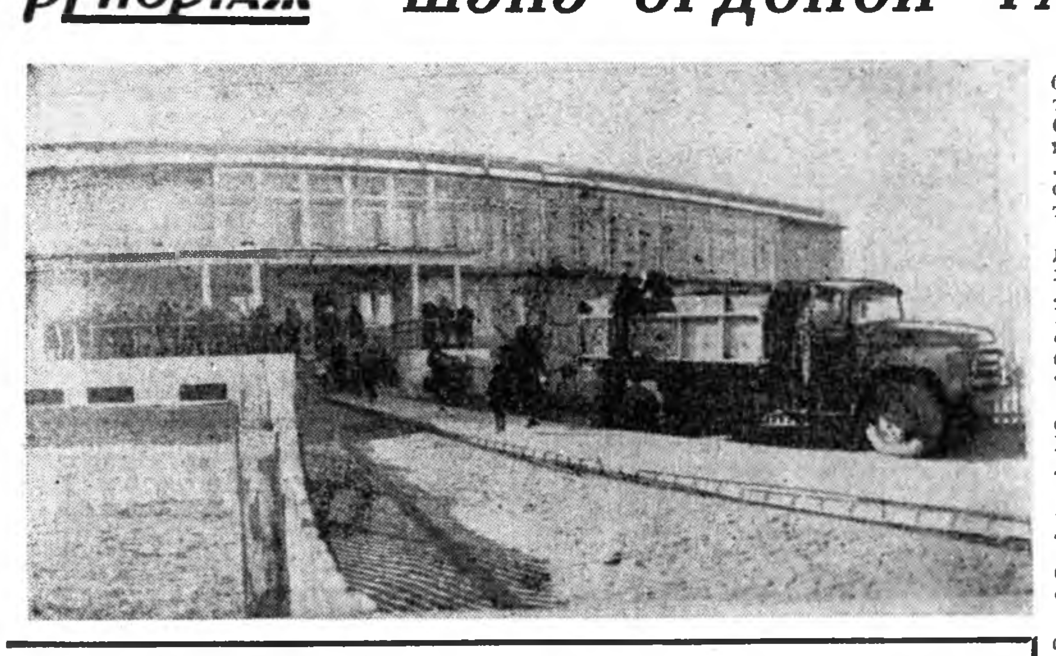
Долган арадай дуунуудай түрүүшын согсолборине Красноярскын номой хэблэл барлан гаргаба.

Эдэ дуунуудые эдир наһандаа эхэ, эсэгэтэеэ тундраар нүүжэ ябахадаа, Огдо Аксенова дууладаг бэлэй. Аксеновагай дуунууд дээрэ нэрлэгдэгшэ согсолбориин үндэһэн болоһон юм. Залуу дуушанай шүлэгүүдые уншаһан Красноярскын композитор Л. Масленников тэдэнээр ехэтэ һонирхоо бэлэй. Тиин Л. Масленников Огдо Аксеноватай хамтаржа, «Долгануудай дуунууд» гэһэн шэнэ согсолбори зохёогоо бшуу.

Саянhаа Витим хүрэтэр

РЕПОРТАЖ

ШЭНЭ ОРДОНОЙ ГАЛНУУД

Колхоз, совхозуудай түб бууса, тосхон, hууринуудаар түрүүшынхиеэ ябаhан хүн бүхэн соёлой ордон, столово, магазин, конторые абаhаар лэ харахые, тэндэ орохые оролдодог. Үнэхөөрөөшье тиимэ.

...Хэжэнгын аймагай Ородой-Адаг гэжэ тосхонойхид хэдэн жэлэй урда тээ баярлахын ехээр баярлаа hэн. Юуб гэхэдэ, нилээд томохон ордоной hуури эндэ табигдаа бэлэй. Иимэрхүү хөөрэлдөөн тингэхэ үедэ гараа hэн:

— Одоошье модон клуб соогоо хүлдэхэеэ hанажа hуугаад, кино харадаг сагнай дүүрэхэнь.

— Хари гыш! Уран hайханай бүлгэмүүд hайнаар хүдэлжэ эхилхэ.

— Дууша, хатарша хүбүүд, басагадшье манайда олдохо.

Одоошье hая хоёр дабхар соёлой ордоной барилга дүүрэжэ, шэрынгээ үнэр үшөө табяадүй уужам зал соо hандалинууд оруулагдаба. Сценые шэмэглэн гоёохо уран зураашад ерэбэ.

...Намарай наратай үдэр. Ородой-Адаг тосхоной хүн зон шэнэ ордондо олоороо сугларба. Тэдэнэй дунда барилгашад, соёлшод, Хандагайн леспромхозой модо бэлэдхэгшэд, багшанар бии.

Соёлой шэнэ ордоние нээлгын баярай суглаае «Октябриин 50 жэл» совхозой директор Гынденбал Сандитович Сангадиев нээбэ.

Альга ташалган аадар бороодол адляар шааяна. Барилгашадай, Хандагайн леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, соёлой элдэб зургаануудай зүтhөө олон хүн үгэ хэлэжэ, соёл культурын, гэгээрэлэй, уран hайханай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эндэ үргэнөөр ябуулагдажа байг лэ гэжэ юрөөбэд.

Соёлой энэ ордондо гурбан зуун хүнэй гансата hууха hуури бии. Элдэб кружок, секцинүүдэй хүдэлхэ таhалганууд хоёрдохи дабхартань олон.

Хирпиисээр баригдаhан энэ ордоной галнууд хурсаар яларна. Предприяти, ажахы, эмхи зургаан бүхэнэй түлөөлэгшэд бэлэгүүдые барина. Найман зуун түхэригэй пианино, хэдэн баян, радиоло гэхэ мэтэнүүд бэлэг болгогдон үгтэбэ.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артистнууд hүүлээрнь концерт харуулжа, эндэ сугларагшадые үшөө ехээр баясуулhан байна.

Соёлой шэнэ ордоной галнууд хурсаар бадаран носог лэ!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: соёлой шэнэ ордон.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

СОЁЛОЙ hОНИН

ШЭНЭ СЕЗОН ЭХИЛБЭ

Мухар-Шэбэрэй соёлой байшангай дэргэдэхи арадай театр ээлжээтэ сезоноо «hайн үгэ» гэhэн зүжэгөөр нээбэ. Энэ зүжэг харагшадай hайшаал магтаалда хүртөө.

Хореографиин, уран hайханай, хүгжэмэй гэхэ мэтэ кружогууд тус соёлой байшангай дэргэдэ хүдэлжэ эхилбэ. Мүн малай үбэлжэлгын үедэ холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадые соёлой талаар хангаха агитбригаданууд байгуулагдаба. Уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагшадhаа гадна, эмнэлгын, ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэ агитбригадануудай хүдэлмэридэ хабаадалсаха юм. hонирхолтой концерт, наада табиха, лекци уншаха, малшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха, тэдэнэрэй бэеын элүүр энхые шалгажа үзэхэ зорилго агитбригадануудай гэшүүдэй үмэнэ табигдана.

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын таhагай хүдэлмэрилэгшэд зүблөө үнгэргэжэ, соёлой гуламтануудай хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Энэ зүблөөн Доодо-Торидо болоhон байна. Үбэлэй сагта малшадые hайнаар хангаха, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлые hайн бэлэдхэлтэйгээр тэмдэглэхэ гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд мүн лэ хараалагдаhан байна.

Д. ГАРМАЕВ.

НОМ ТАРААХА ҮДЭШЭ

Аймагай түб—Хурамхаан тосхоной «Огонёк» гэжэ магазин-клубта ажалшадай дунда ном тарааха үдэшэ үнгэргэгдөө. Энэ үдэшэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдана.

Хурамхаанай дунда hургуулиин багша Л. Н. Молчанова, аймагай библиотекые даагша В. А. Будаева гэгшэд номуудай шэнжэлгэ хэhэн байна. «Четвертая высота» ном тухай, А. С. Пушкинай творчество тухай хөөрөөе суглараашад ехэтэ hонирхоо.

Д. ДОРЖИЕВА.

Хурамхаанай аймаг.

ДАЛАЙН ХҮРЭТЭР...

Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой заhагашад юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө оролдоно. Эдэнэр омоли бариха түсэбөө үни хада дүүргэhэн юм. Харин алгана, ялаагана, сурхай болон бусад жэжэ загаhа бариха түсэбынь үшөө дүүргэгдээгүй. Тиимэhээ колхозой загаhа бариха бригаданууд далайн хүрэтэр агнуури хэхэ юм. Эдэнэрэй дундаhаа С. М. Татарников, М. Н. Кетров гэгшэдэй бригаданууд баян олзотой агнууриhаа бусажа ерэнэ.

Г. СТОЛЯРОВ.

УРАН ЗОХЁОЛШОД АЙЛШАЛБА

Хүүгэдэй мэдээжэ уран зохёолшо Геннадий Снегирёв, Буряадай поэт Цырен-Базар Бадмаев гэгшэд Түнхэнэй аймагта айлшалан ерээ. Москвагай уран зохёолшын 90 шахуу ном 40 миллион хэhэгээр хэблэгдэн гараhан байха юм. Тиихэдэ тэрэнэй олохон зохёолнууд социалис оронуудhаа гадна, Франциада, ФРГ-дэ, Японодо, Австрида хэблэгдэн гаранхай. Г. Снегирёвой «Песцовая земля» гэhэн номынь эрхим hайн зохёол гэжэ тоологдоод, 1974 ондо ЮНЕСКО-гой «Алтан самбарта» оруулагдаhан байна.

Хүүгэдэй дуратай уран зохёолшо ан гүрөөл, шубуу шонхор тухай, байгаалиин гоё hайхан үзэгдэл тухай hонирхолтойгоор бэшэдэг. Мүнөө тэрэ Буряад орон, илангаяа Түнхэнэй аймагай гоё hайхан байгаали тухай рассказуудые бэшэхэ зорилготойгоор иишэ ерээ. Эндэ ерээд байхадаа ангуушадтай, малшадтай уулзажа, шэнэ рассказуудайнгаа материалнуудые суглуулна.

Уран зохёолшод Хэрэнэй дунда болон интернат hургуулинуудта, хүүгэдэй 2 дохи саадта айлшалжа, hурагшанар, багшанартай, багашуул болон хүмүүжүүлэгшэдтэй хөөрэлдөө. Түнхэнэй уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд уран зохёолшодтой сугтаа ябалсана.

Айлшад Ниловкэдэ, Туранай совхозой түб — Хойто гол болон Аршаан, Тооро тосхонуудта хүрэжэ, малшад, таряашадтай хөөрэлдэхэ байна.

Л ТАПХАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

Нина Скосырская Улаан-Үдын нюдэнэй шэл наймаалдаг магазинай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэ 1958 ондо Ленинградай оптико механическа техникумэй дэргэдэхи курса дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр эндэ хүдэлхэеэ ерээ hэн. Ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг, захилнуудые саг соонь дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нюдэнэй шэл тааруулан hуулгадаг мастер Н. Скосырская.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Футбол

ГУРБАДАХИ ЭЗЭНИИНЬ ТОДОРООГҮЙ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгэй Алас-Дурна, Сибирь болон Казахай ССР-hээ наададаг футболистнуудай дунда РСФСР-эй дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн хабарhаа хойшо эхилhэн юм. Манай зонын 18 командануудай дунда үнгэргэгдөөд байhан зургаан нааданай удаа Барнаулай «Динамо» командын футболистнууд шадамар бэрхээр наадажа, зоно соогоо түрүү hуури эзэлhэн байгаа.

Россин Федерациин нүгөөдэ зонын командануудай дундаhаа эрхимлэhэн Калинин хотын «Волга» командатай түгэсхэлэй наада үнгэргэхэ болобо. «Волгын» футболистнууд Калугын «Локомотивтай» хахад финалай наада үнгэргэхэдөө, тэдэнээ 3:1 тоотойгоор шүүhэн байгаа. Харин «Динамын» футболистнууд Ульяновскын «Волгые» 2:0 тоотойгоор шүүжэ, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олоо юм. Түгэсхэлэй энэ наадан ноябриин хоёрой үдэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

РСФСР-эй дамжуулгын кубогта эгээн түрүүлэн Петропавловск-на-Камчатке хотын «Вулкан» команда урданда жэлдэ хүртөө hэн. Хойто жэлынь гэхэ гү, али нёдондо жэлдэ энэ кубогта Магнитогорскын «Металлург» команда хүртэhэн байгаа. Харин байгша ондо дамжуулгын энэ кубогта дурсагдагша командануудай алиинь шүүжэ хүртэхэнь гэзэшэб гэхэ гү, али кубогай гурбадахи эзэниинь хэн болохонь хаб гэhэн асуудал футболой наааданда дуратайшуудые hонирхуулна.

Манай корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Октябриин 26-hаа ноябриин 2 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Советскэ Союз хариин айлшадай харахада» (үнгэтэ). 10.25 — Волейболоор Европын чемпионат (үнгэтэ). 11.05 — «Кино болгон буулгагдаhан уран зохёолнууд». «Дворянское гнездо». 12.50 — Забhарлалга. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 — Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 14.30 — «Россин гол үйлсэ». 8-дахи сери — «Амиды уhан». 15.00 — «Байгаалиин харуулшан» гэhэн олимпиадын түрүүшын шатын асуудалнуудта харюунууд (үнгэтэ). 15.45 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 16.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 17.15 — Уласхоорондын hонин (үнгэтэ). 17.40 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ дамжуулга. 18.10 — Дзю-до барилдалгаар дэлхэйн чемпионат (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Забhарлалга. 19.10 — «Артлото» (үнгэтэ). 20.40 — «Советскэ Союз хариин айлшадай харахада». 20.55—«Россин гол үйлсэ» (8-дахи сери). 21.25 — Ехэ театр США-да. 22.15—Забhарлалга. 22.25 — «Харгы замда аюулгүй ябаха». 22.55 — Баримтата фильм. 23.15 — Футболоор СССР-эй чемпионат «Динамо» (Тб) — «Динамо» (К). 00.15 — «Время».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Дамжуулгын программа. 18.35 Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 19.05 — «Эдир бэлигтэн» (буряадаар дамжуулга). 19.45 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.05 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.25 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 20.45 — «Нүхэр хүдэлмэришэн». 21.15 — «БАМ-75» кинопрограмма. 22.05 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд».

ВТОРНИК, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Хэрбээ комсомол гэжэ нэрэтэй hаа». ВЛКСМ-эй ЦК-гай таhагые даагшын орлогшо Г. И. Денисов дамжуулгада хабаадаха. 11.10 — «А. Исаакянай уран бүтээл». 11.45—«Ерыш наашаа онтохон» (үнгэтэ). 12.30 — Гимнастикаар дэлхэйн кубок абахын түлөө. Эрэшүүл. Англиhaa дамжуулга. 12.50 — 13.00 — Забhарлалга. 13.00 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 13.15 — «Вьетнам — илагша» (үнгэтэ). Документальна фильм. 13.35 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 14.20 — В. Билль-Белоцерковский. «Шторм» фильм-зүжэг. 16.30 — «Дэлхэйн залуушуул» (үнгэтэ). 17.00 — «Великие голодранцы»—уран hайханай фильм. 18.30 — «Время». 19.00—19.10 — Забhарлалга. 19.10 —«КПСС-эй XXV съездые угтуулан». Молдавиин ССР-эй ажалшад мүрысэнэ. Молдавиин КП-гэй ЦК-гай секретарь С. К. Гроссу дамжуулгада хабаадалсаха. 19.55 — В. Билль-Белоцерковский. «Шторм», фильм-зүжэг. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15 — «Шторм» фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.30 — «Великие голодранцы» — уран hайханай фильм. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.20—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.40 — «Классай хүтэлбэрилэгшэдэ туhаламжа». «Хүшэр үхибүүд». 20.05 — Телевизионно hонин. 20.25 — «Буряадай уран зураашадай мастерской соо».

СРЕДА, 29

КОМСОМОЛОЙ МҮНДЭЛhЭН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Илалтын сезон эхилээ». Телевизионно баримтата фильм. 11.20 —«Мартаглашагүй дуунууд» (үнгэтэ). 11.45 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 12.15 — Гимнастикаар дэлхэйн кубок абахын түлөө. Эхэнэрнүүд. Англиhaa дамжуулга (үнгэтэ). 12.50 — 13.00 — Забhарлалга. 13.00 — Үхибүүдтэ фильмүүд. «Слон и верёвочка» — уран hайханай фильм. 13.45 — М. Шолохов. «Доной рассказууд». Түбэй телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 15.05 — «Пятеро из Ферганы» — уран hайханай фильм. 16.20 — «Баатаршалга» — телевизионно альманах. 16.50 — «Баяртай hайн ябагты». Комсомолой мүндэлhэн үдэртэ зорюулагдана. 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Съездhээ съезд хүрэтэр». «Шинии туйлалтанууд, табан жэл» (буряадаар дамжуулга). 19.35 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 19.45 — «Пятеро из Ферганы» — уран hайханай фильм. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15 — Хүгжэмтэ эстафетэ. «Нүхэр дуун» — телевизор харагшадай захилаар концерт. 21.50 — 22.00 — Забhарлалга. 22.00 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 22.20 — «Баяртай hайн ябагты» (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — 19.10 — Забhарлалга. 19.10 — «Бидэнэр БАМ баринабди».

Улаан-Үдэ. 19.35 — Телевизионно hонин. 19.55 — Киноочерк. 20.05 — «Факел». Комсомолой мүндэлhэн үдэртэ зорюулагдана.

ЧЕТВЕРГ, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Мэргэжэлдээ бусалга», телеочерк. 10.40 — «Композитор Моцарт». Хоёрдохи дамжуулга. 11.10 — «Залуушуулай адресууд» (үнгэтэ). 11.55 — Спортын hонин (үнгэтэ). 12.50—13.00 — Забhарлалга. 13.00 — «Зураг бүхэндэнь наран» (үнгэтэ). 13.15 — «Горнистнууд, харюусагты!» (үнгэтэ). 14.00 — «Шатарай hургуули». 14.30 — Ф. Шуберт. «Фантазия для скрипки и фортепьяно». 14.55 — Мэдээсэлэй программа. 16.00 — Концерт. 16.35 — Спортын программа (үнгэтэ). 17.30 — «Танай hанамжа» (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Пропагандистнарта туhаламжа» — хөөрэлдөөн.

«Орбита». 19.20 — «Михайло Ломоносов» — уран hайханай фильм. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15 — Спортын программа: 1. Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо». (Киев). Хоёрдохи тайм. 2. Гимнастикаар дэлхэйн кубок абахын түлөө. (Түгэсхэл)). Англиhaa дамжуулга. 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.30 — «Миллионуудай ленинскэ университет». «Ажалай шанар ба аша үрэ». 23.00 — «Танай hанамжа» (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат, «Спартак» — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — 19.10 Забhарлалга. 19.10 — «Ехэ зорилгонууд» — документальна фильм.

Улаан-Үдэ. 19.20 — «Социализм капитализм хоёрой экономическа мүрысөөн» (буряадаар хөөрэлдөөн). 19.40 — «Перекресток» — дамжуулга. 20.10 — Телевизионно hонин.

ПЯТНИЦА, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — Р. Щедрин. «Хүхюун частушканууд». Фильм-балет (үнгэтэ). 10.30 — «Ород хэлэн». 11.15 — «Хүхюун урилдаан» (үнгэтэ). 12.00 — Хүндэ атлетикээр уласхоорондын мүрысөөн. Англиhaa дамжуулга (үнгэтэ). 12.50 — 13.00 — Забhарлалга. 13.00 — «Михайло Ломоносов» — уран hайханай фильм. 14.40 — «Останкинай концертнэ студи урина» (үнгэтэ). 16.25 — «Нет мира под кедрами» (Ливанhаа репортаж). 17.10 — «Люди и манекены» — телевизионно уран hайханай фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха. 4-дэхи фильм. үнгэтэ). 17.55 — Р. Щедрин. Фильм-балет. 18.30—«Время». 19.00 — 19.10 — Забhарлалга. 19.10 — «Останкинай концертнэ студи урина» (үнгэтэ). 21.00 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 21.15 — «Манай ажахыда — габшагай ажал». 21.35 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 21.50 — «Нет мира под кедрами» (Ливанhаа репортаж). 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.40 — «Люди и манекены» — телевизионно уран hайханай фильм (4-дэхи фильм). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.05 — Хүгжэмтэ программа. «Эхэ орон тухайгаа дууланаб». 20.45 —Телевизионно hонин. 21.05 — Киноочерк.

«Орбита». 21.15 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — ЦСКА. (3-дахи үе).

СУББОТО, НОЯБРИИН 1.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Хүгжэмтэ календарь» (үнгэтэ). 10.45 — «hайн шанартай эд бараа ехээр гаргаха». 11.15 — «Следствие ведут знатоки» телевизионно зүжэгэй хүдаhануудаар. 12.50 — 13.00 — Забhарлалга. 13.00 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 13.30 — «Хани барисаан»— телевизионно журнал. 14.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 14.30 — «Элүүр энхэ байлга» — программа почто (үнгэтэ). 15.00 — «Амитадай ажабайдал» (үнгэтэ). 16.00 — «Юhэдэхи студи». Политическэ шэнжэлэгшэ Валентин Зорин дамжуулга хүтэлбэрилхэ. 17.00 — Киногой hонин. 18.30—«Время». 19.00 — 19.10 — Забhарлалга. 19.10 — «Зун үбэлhөө эхилдэг». — Телевизионно документальна фильм. 19.25 — «Следствие ведут знатоки» — телевизионно зүжэг. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15. — «Хүгжэмтэ абонемент». Ородой романс. 21.55 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». СССР-эй арадай уран зураашa Борис Ефремов. 22.20—22.30 — Забhарлалга. 22.30 — Киногой hонин. 24.00 — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — «Россин гол үйлсэ» — телевизионно документальна фильм. 9-дэхи сери. «Хоёрдохёо мундэлhэн хото». түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 10.40 — «Оперотой танилсалга». Дж. Верди. «Аида» — фильм опера (Итали, үнгэтэ). 12.45 — «Зураг бүхэндэнь — наран» (үнгэтэ). 12.50—13.00 — Забhарлалга. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — «Үнэгэн ба шоно» — мультфильм (үнгэтэ). 14.10 — «Орлёнок» телестудиин юнкорнууд Советскэ Союзай Герой И. М. Чистяковтой уулзаха (үнгэтэ). 15.10 — Спортивна гимнастикаар дэлхэйн кубок (үнгэтэ). 16.00 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 16.30 — Уласхоорондын hонин (үнгэтэ). 17.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 18.00 — Е. Поломский дуулаха. (Польшо, үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забhарлалга. 19.10 — «Советскэ Союз тухай хари гүрэнэй айлшадай hанамжа». 19.25 — «Аида» — фильм-оперо (Итали, үнгэтэ). 21.20—«Хүдөөгэй час». 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.30 — В. Тонковой ба Б. Владимировай хабаадалгатай эстрадна программа (үнгэтэ). 23.00 — Шэнэ hонин. 23.15 — Футболоор СССР-эй чемпионат «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Москва).

ХЭТЭ МҮНХЭДӨӨ ХАДАГАЛХААР

Жэл бүри үнгэргэгдэдэг «Алтан намарай» кубогта хүртэхын түлөө зүг шэгээ зүбөөр олохо мүрысөөн олоной анхарал татаа. Тиин спортсменүүд гурбан бүлэг болоожо хубаараад, командаараа, мүн өөр хоорондоо түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысэhэн байна. hурагшадай дундаhаа Улаан-Үдэ хотын 20-дохи дунда hургуулиин Оля Хадыкова, Серёжа Зятьков гэгшэд эрхимлэжэ гараа. Эхэнэр спортсменүүд найман километрэй зайда түхеэрэгдэhэн шалгалтын 11 пунктнуудые дабаха байба. Эндэ хүүгэдэй аяншалагшадай станциин методист Л. Колосова зайгаа нэгэ час 30 минута 20 секунда соо гаталжа эрхимлэбэ. Үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаhаа «Бурятэнергын» хүдэлмэрилэгшэ Т. Вайцгарт гэгшэ түрүү hуури эзэлhэн байна.

Эрэшүүлэй дунда болоhон мүрысөөндэ «Локомотив» бүлгэмэй Ю. Голиус, үйлэдбэриин коллективүүд сооhоо Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой слесарь В. Жарников гэгшэд эрхимлээ.

Удаань спортсменүүдэй дунда эстафетэ дамжуулгаар hонирхолтой урилдаан үнгэргэгдөө. Эхэнэрнүүдэй дундаhаа Буряадай геологическа управлениин, ЛВРЗ-гэй эрэшүүлэй команданууд түрүү hуурида гараа.

Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн команда, спортсменүүдтэ дамжуулгын кубок, грамотанууд барюулагдаа. hүүлэй гурбан жэлэй туршада ходо түрүү hуури эзэлhэн хорндохи hургуулиин, ЛВРЗ-гэй командануудта хэтэ мүнхэдөө хадагалжа ябаха дамжуулгын кубогууд барюулагдаа.

В. ЖАРНИКОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй обкомдо. «Социалис ажалай журам хүмүүжүүлхэ талаар Шулуутайн леспромхозой партийна организациин хүдэлмэри тухай». «Республикымнай ажалай нэгэ үдэр» — суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаhан тематическа, Шулуутайн леспромхоздо зорюулагдана.

Гурбадахи хуудаhанда. Замбуулин хоорондын «Венера-9» гэжэ станци тухай ТАСС-ай материалнууд. «Маоизм ба маоистнууд тухай Монголой эрдэмтэдэй hанамжанууд» — Ш. Чимитдоржиевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. АПН-эй ба манай республикын нютаг нютагай hонин. «Бүхы наhан соо мартагдахагүй» — Н. Маториной статья. Телевидениин долоон хоногой программа.

АЯНШАЛГАДА УРИНАБДИ

Зунай аяншалгын халуун хаhа дүүрэбэ. Буряадаймнай хэдэ мянган ажалшад зунай гурбан hарын туршада аяншалгын баазануудта амаржа, махабадаа хатуужуулhан, бэеэ элүүржүүлhэн байна. Авиационно, прибор бүтээлгын, «Электромашина», судна бүтээлгын, «Теплоприбор», локомотив-вагон заhабарилгын заводуудай завкомууд ажалшадай таатай зохидоор амарха хэрэгтэ шухала анхарал хандуулна. Профсоюзай обком аяншалгын путёвкоор ажалшадые болон үхибүүдые амаруулха тухай асуудал анхаралтайгаар хаража үзэдэг байгаа. Аяншалгын хүнгэлэлтэтэй 3300 гаран путёвко байгша оной найма hарын туршада ажалшадта үгтөө.

Республикымнай ажалшад аяншалга болон экскурсиин бюрогой путевкоор дүтэ холын городуудаар аяншалха арга боломжотой. Намарай hарануудта аяншалха найман маршрут бии. Аяншалгые сезон сезоноор хубаарилhанай хэрэггүй гэжэ hанагдана. Жэлэй дүрбэн сагай алинданшье амархада таатай зохид байдаг. Зунай аяма халуунда зарим хүнүүд амаржа шададаггүй. Намарай сагта амаралтаяа абажа аяншалха дуратайшуулда иимэ газарнуудые дурадханабди: арба нэгэн хоногой болзортойгоор октябриин 31-hээ Москва—Ленинград—Москва гэhэн маршрудаар аяншалхада, ноябриин 1-hээ Москва ошохоор мордоходо болоно. 13 хоногой программатайгаар декабриин 7-hoo, 30-haa Ленинград — Таллин—Петродворец гэhэн маршрудаар аяншалхада болохо байна. Мүнөө хүйтэржэ эхилээшье hаань, дүтэ, холын аяншалга амарагшадые урина.

Республикымнай ажалшад аяншалгын поезднуудта hуужа, холын городуудаар олоороо айлшалдаг болонхой. Улаан-Үдын аяншалга болон экскурсиин бюро аяншалгын табан поезд гансахан энэ жэлдэ эмхидхээ. Аяншалгын поездоор ноябриин 20-hoo герой-городуудаар үшөө нэгэ аяншалга эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Аяншалгын поезддо hуужа, Кавказай городуудаар аяншалха программа баяншье, hонирхолтойшье юм. Аяншалагшад Сибириин түб хото—Новосибирскhээ маршрудаа эхилхэ. Энэмнай hалбаран хүгжэжэ байhан, болбосон түхэлтэй, гоё hайхан город болоно. Аяншалгын поезд Новосибирскhээ гараад, дайнай үнэhэн тоборог сооhоо урган бодоhон герой-город — Волгоград тээшэ шэглэн ошохо байна. Эндэхи нангин газар дайдада hүгэдэн ёhолхоёо, баатарай үхэлөөр унагшадай дурасхаалые дурсан hанахаяа оронноймнай нютаг бүхэнhөө хүнүүд иишэ ерэдэг. Совет арад Сталинградые хамгаалагшадай шэн габьяата баатаршалгые мүнхэдөө hанан дурсажа ябадаг гээшэ.

ПЯТИГОРСК. Аяншалгын поезд замаа үргэлжэлүүлhээр эндэ хүрэжэ ерэхэ. Энэ город эм домто аршаан булагуудаар баян. Пятигорск нотоон ургамал, үнгэ бүриин сэсэгүүд соо умбажа байдагаараа, үзэсхэлэнтэ hайхан газарнуудаараа аяншалагшадай дура татадаг. М. Ю. Лермонтов эндэ ажаhууhан. Аяншалагшад суута поэдэй дуэльдэ гараhан газарта автобусоор ошожо, дурасхаалыень мүнхэлэн ёhолдог. Тэдэнэр Лермонтовэй гэр-музейдэ орожо харадаг. А. С. Пушкин, В. Г. Белинский, Л. Н. Толстой гэгшэд Пятигорск айлшалhан түүхэтэй.

ЕРЕВАН. Аяншалгын поезд Армениин ССР-эй ниислэл хотодо тогтохо Энэ город архитектурна хүшөөнүүдээрээ аяншалагшадай hонирхол татадаг. Гоё hайхан ногоон үйлсэ, гүдамжануудтай, национальна түхэл шэнжэеэ алдаагүй ордон байшангуудтай, болбосон түхэлтэй хото юм.

ТБИЛИСИ. Энэ город Кура мүрэнэй эрье дээрэ асари ехэ амфитеатр шэнгеэр нэмжыдэг. Грузин арадай түүхэ hануулдаг эртэ урда сагай хүшөөнүүд эндэ олон юм.

Аяншалгын поезд Тбилисиhээ гараад, Батуми, Сухуми, Гагра, Адлер городуудаар айлшалаад, Челябинск хотодо аяншалгаяа түгэсхэхэ байна.

Аяншалгын поезд тусхай гуримаар (расписаняар) ябадаг. hүниин сагые гол түлэб харгы замдаа ябажа үнгэргэдэг, үдэртөө аяншалагшад экскурси хэдэг, амардаг байна. Тэдэнэр харгы замдаа купетэй вагонуудта hуужа ябадаг, вагон-ресторануудта эдеэлдэг. Дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэд, экскурсоводууд, инструкторнууд тэдэнэрэй эрилтэ хэрэглэмжые хангадаг.

В. ВАХРУШЕВА,
Улаан-Үдын аяншалга болон экскурсиин бюрогой хүдэлмэрилэгшэ.

УТА НАМАР

Байгал шадарай аймагуудта байгша оной сентябрьда болон октябриин түрүүшын хахадта сэлмэг дулаан үдэрнүүд тогтоо. Буряад зон сагай иимэ уларилые «шара набшын халуун» гээд нэрлэдэг. «Шара набшын халуун» Сибирьтэ, Забайкалида илангаяа элихэнээр үзэгдэдэг. Жэл болоод гэхэ гү, али хоёрдохи жэлдээ иимэ дулаан уларил тогтодог, теэд удаан үргэлжэлдэггүй байна. Гэбэшье ута намар арбан жэл болоод нэгэ дахин hара шахуу саг соо үргэлжэлдэг юм. Буряад орондомнай 1965 оной сентябрь—октябрь hарануудта сэлмэг дулаан үдэрнүүдэй тогтоhон ута намарай тэмдэг үзэгдөө hэн.

Дунда Азиин зүгhөө дулаан hалхинай үлеэхэдэ, Сибирьтэ, Забайкалида намартаа иимэ сэлмэг дулаан уларил тогтоно гээшэ. hаратай сэлмэг үдэрнүүд удаан саг соо хойно хойноhоо hубарилдан үзэгдэжэ, дулаан агаарай долгин Арктикhaa үлеэhэн hалхиие гэдэргэнь сохижо, халхалан хаана. Иимэ үедэ ургамал хоёрдохиёо сэсэглэдэг байна.

Тиигэбэшье октябриин хоёрдохи хахадhаа тэнгэри ходо бүрхэдэг болоожо, hалхин шангададаг, модоной набша намаа ходорон унажа, гуужадаг. Үдэртөө, hүниндөөшье хүйтэржэ эхилдэг.

Хойто зүгhөө секундын 10—15 метр хүсэтэй хүйтэн hалхин үлеэжэ, энэ жэлэй октябриин hүүлшын табан хоногто хүйтэрхэ зэргэтэй. Урда аймагуудта hүниндөө 10—15, хойто аймагуудта 15—20 градус, үдэртөө 0—5 градус хүйтэн болохо байна.

Тиихэдэ октябриин гурбадахи арбан хоногой тэн багаар гол мүрэнүүдтэ намарай зайр ябажа эхилхэ, hарын эсэстэ заахан горхонууд мүльhөөр хушагдаха.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

РЕДАКТОР Н. Н. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1975 оной октябриин 26. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н 00693. Заказ № 0158